

REDACTIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

ABO MENTUL

Penru Austro-Ungaria
de un an fl. 10; pe 1/2,
an fl. 6; pe 1/4 de an
fl. 2.50 pe 1 lună fl.

N-rii de Duminecă pe
an fl. 2.—

Penru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

INSERTIUNILE:

de 1/4 p. săptăm. : prima-data
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare pub-
licație.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt să plăti
înainte în Arad.

Scrierile nefrancate nu
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Anul III.

Număr de Duminecă

Nr. 36

Bancrutul lor moral.

(Uș.) A fost ce-a fost, de n'ar fi fost nu s'ar povesti. Un tată avea mai mulți copii. Tata avea moșii multe cu sute și mii de nevoi și vecini primejdioși împregiur, și flăbit de zilele bătrânețelor și de mulțimea ispitelor peste cari trecuse, nu ajungea să-și vadă de soartea copiilor, ci erau lăsați în grija vitrigei.

Vitriga lua tot ce era bun și frumos dinaintea copiilor, până la cea din urmă bucatură bună, și hainele de pe trup și streșina de pe casă și boul și asinul lor, și rămășeră tustrei, că trei erau, goi ca șerpil în respântiile drumurilor. După ce tot a vândut de pe ei, i-a și zălogit, și din această pradă îmbrăcat-a pe fiul ei în vison și aur, și cu petri scumpe l'a împodobit pe frunte și așternut picioarelor lui a făcut întreagă țara. Și copilul vitrigei în desfătarea sa între hote mușca din carnea frățiilor sei și se veselia la vuetul țipetelor de durere a nenorociților sei frați...

Unul dintre frați, scos din răbdare, a mers odată să se plângă tatălui său, dar strigoaica de vitrigă nu l'a lăsat în casă și pe deasupra l'a mai băgat și în pușcărie și de atunci îl ține sub pază polițienească, ca nici să se mai întâlnească doi cu doi.

Altfel cei trei frați buni sunt sănătoși și voinici. Numai idolul mamei vitrige e bolnav rău. L'a prea învățat mă-sa la traiu bun, l'a prea desmerdat, l'a prea îndopat. Acum i-s'a spart pântecul și țipă că pere de foame, că-l mănâncă de viu frații vitrigi.

Casa vitrigei e acum casa plângerilor, că idolul e pe moarte. Aceasta e povestea vorbeii.

În faptă stăpânirea vitrigă a țerit despărți pe fi de tată și închise cu zăvoare porțile casei părintești, ca glasul lor să nu străbată la inima tatălui.

Și pus-a bir greu pe fi, ca din acela să ridice palaturi aurite și în acele strălucite palaturi să îmbrace pe idolul său în vison și petri scumpe și să-l pună cornul puterii în frunte, ca să stăpânească peste tot ce calcă iarba pământului și cu aripile sale umple vîzduhul și înoată în adâncul apelor.

Și se sporise puterea și mărirea idolului, de nu-l mai era destul uscatul pământului și cerea și mare, ca să vîslească tricolorul său breul pământului. Și morții i-a desgropat, cari nu-l erau pe plac și injura haina și cântecul casei tatălui. Dar acum a potignit.

Ziarele maghiare bat alarmul, că secuimea e în primejdie.

Această secuime se zice a fi în primejdie, pentru care statul a cheltuit milioane de i-a făcut fel de fel de colonii industriale, fabrici, bănci, căi ferate și i-a înaintat pretutinde-

nea înaintea altora, ear societatea boierilor li-a dat sute de mii de florinți pentru societatea de maghiarizare „Emke“, toate cu scopul ca să-l ridice și prin ridicarea lor să nîmicească elementul românesc.

Și cine li amenință cu perirea? Românii! zice dîșii. Adecă cei storși materialicește și împilați politicește înghit pe cei din sinul puterii politice și al belșugului!

Ori cât de ciudat s'ar pără aceasta, dar foile ungurești strigă pe această strună ca din gura șarpelui.

„Pesti Napló“ dela 27 August a. c. scrie o lungă tânguire sub titlul „Inelul valah“. Ci că, zice acest ziar, băncile românești primejdiesc maghiarismul în Ardeal, căci ele cuprind moșiile ungurești. Anume filiala „Albina“ din Brașov ar fi spaima Sécuiilor. Primejdia e, că băncile românești se folosesc de preoți ca și de agenți și aceștia lucră într'acolo, ca prin banii băncilor să desmoștenească pe Unguri. Se plînge că Secuimea se îndatorează acolo, dar un lucru tot recunoaște adecă, că „Albina“ dă mai ieftini bani Sécuiului decât băncile lor secuiești. Sfirșitul va fi, că Sécuii vor fi nevoiți a părăsi moșiile și a le vinde Românilor. De nu se va face nimic, zice dumnealui, în câți-va ani Sécuii sunt gata.

„Magyarország“ dela 1 Septembrie a. c. zice, că ungrimeea de pe Târnave, Olt și Mureș e spre perire. Nu numai moșia și-o vinde capul familiei, ci mama își vinde și fata samsarilor din România, cari o aruncă apoi în brațele desfrînării. După statistica oficiilor de vamă în anul trecut au trecut în România 67.982 Sécui, dintre cari numai 60.575 au reținors. În cei din urmă opt ani a înghîțit România de tot treizeci și opt de mii de Sécui. Pe mame pe cale polițială vrea să le oprească de a-și vinde fetele de dincolo. Se întoarce apoi la sacul cu grăunțe și strigă: „Unde s'au găsit milioane de lapădat pentru cheltuelile oprito ale unor mărșave alegeri, în țara aceea trebuie să se găsească modru și pentru aceea, ca să se mîntuiască un brav și trainic trunchiu al maghiarismului.“ Auzi Române, șurubul milioanei și să mai strige!

Kossuthis'ul Ugron Gábor e apostolul Sécuiilor. Acum că Sécuiențele își vînd și fetele în România, strigă după el lumea ungurească, să vină să nu tot țină la dictii, ci să facă ceva ca să mîntuiască pe Sécui din ghiarele Românilor. Tot în „Magyarország“ dela 3 Sept. a. c. răspunde Ugron Gábor la această provocare și eată ce zice:

La 1878 a înființat deja societate secuiească, ca să ajute Sécuimea economică și din secuime să crească direcțori pentru toată țara. Să înființeze bănci, din ale căror dobânzi să dea societății secuiești apoi drumuri de fer. Acest program economic l'a primit apoi de al său „Emke“. Pe seama acesteia a făcut proiecte: de bănci agricole,

cumpărare de pământuri și apoi parcelare, colonizare ș. a. pentru întărirea elementului unguresc. „Emke“ însă a preferit să cucească biserica și școala și preotul și învățătorul naționalităților. Dar Românii și Sașii au făcut aceea ce a voit el să facă. Apoi mai înșiră planurile sale cu căile ferate și fabricile secuiești și apoi încheie:

„Ear acum, când Secuianca își vinde fata, mă întrebați că: Unde-i Ugron Gábor? Iată-mă aici și vă răspund: voi (adecă cei dela guvern cari l'au trântit și pe el la alegerea de de utat), cari ați cumpărat omenia tatălui, iviți-vă acum și ca să nu le ducă în România — cumpărați și fetele dela mama. Aceasta e datorința voastră, căci voi, Neumann Armin, Weisz Berthold și ceilalți ați stricat poporul și l-ați învățat să se vîndă, cumpărînd voi ce nu e de vînzare. Fără o renaștere morală, nu se poate mîntui un popor.“

Să ridicăm nițel perdeaua după aceste șiretenii, căci ele sunt curat povestea mielului, care din vale turbură apa lupului dela deal.

Ugron Gábor și-a arătat în răspunsul său adevăratul inel de fer, cu care a voit să zugrume economică pe poporul românesc, dela 1873 încoace, cum adecă prin bănci provinciale și agricole să cumpere moșii și să le parceleze și să facă colonii secuiești. Dar însuși ne spune cazul, că, bunăoară, banca din Székely-Udvarhely, înființată de dîșul cu acel scop politic, a trebuit să o părăsească, când a vîzut, că 42 de procente din venitul curat merg pe cheltueli personale. Adecă venitul câștigat cu usura dela Sécui îl mînceau cei de lângă oală.

Mai departe suferul din „Pesti Napló“ o recunoaște pe față, că „Albina“ dă Sécuiului banii mai ieftin decât băncile secuiești.

Pe lângă aceste prețioase mărturisiri mai aflăm din compasu' băncilor, că chiar băncile secuiești lucră pe mai mare usură.

Din aceste fapte urmează, că băncile secuiești sunt înființate cu scopuri politice, dar lăcomia conducătorilor le-a prefăcut în societăți de exploatare și silește pe Sécui să recurgă la creditul mai ieftin al băncilor românești. Ear' băncile românești dovedesc, că nu fac politică din banii lor, ci lucră în interes curat binefăcător, dau bani ieftin și Sécuiului ca și Românilui, și prin aceasta îl mîntuie pe Sécui de usura băncilor sale, adecă tocmai băncile românești nu fac politică din banii lor. E curat ca lumina soarelui, că nu pe Sécuii li doare că capătă bani mai ieftin dela băncile românești, ci pe speculanții dela băncile secuiești, cari mistuie 42 procente din venitul curat pe cheltuelile lor personale, precum o spune însuși Ugron Gábor. Și aceștia se resuflă acum prin foile maghiare, că pentru ei, dar' numai pentru ei personal, și nu pentru sormanul Sécuii, e primejdioasă concurența băncilor românești. Acesta e punctul de vedere al purei specule de bancă, care manevrează în coloanele din „Pesti Napló“.

Politicianul de profesiune iese pe față în Nr. 211 din „Magyarország“ și zice:

„Unde atâtea milioane se lapadă pe niște alegeri mărșave, acolo trebuie să se afe și mijloace pentru mîntuirea maghiarismului în Ardeal.“

Acesta întinde mîna la buget, ca din crunta contribuție a naționalităților să se deie milioane politicianilor, pentru a arunca vînt în ochii secuime și galbinii în sacul lor cel spart.

Corupția politicianilor maghiari a sērăcit secuimea, dacă e sērăcită. Ugron Gábor și soții dela „Emke“ l'au fanatizat pe Sécui și au stîrnit în el poftă și mândria naționale, pe cari petecul de pământ ce-l avea, nu le putea acoperi. Veniră apoi Neumann Armin, Weisz Berthold și companiștii lor, cari cumpărară omenia falnicului Sécuii, până-ce acum și mama își vinde fata. Asta-i pricina căderii lor.

Dar' nu numai la băncile românești atât de mult prigonițe și hulite de speculanții lor politici recurge bietul Sécui, ci și la limba românească. Uite, ce veste aduce „Tribuna“ din Sibiu:

Un Sécui (borvizar) se plîngea unui Român, că ei au cerut dela ministru să le trimită un învățator român în școala lor din sat, ca să poată și ei învăța altă limbă, și să fle oameni mai cu minți, să știe mai multe limbi, dar' ministru li-a respins cerea. Am înaintat apoi o a doua rugare, zice Sécuiul, dar' atunci ni-a scris foarte aspru, zicînd între altele: „hât megbolondultatok“? (ați nebunit doar?) Ei știu că au lipsă de cunoașterea limbilor și ministru nu-l lasă să învețe, oftează Sécuiul.

De sus vor să zugrume limba română și uită, că de jos vine chiar poporul lor și-o cere de bună voie.

Dă marea fericire ce o dădu „magyarosodás“-ul Sécuiilor, nu-i pot'păzi acum de emigrare în România, cum nu pot'păzi o turmă de iepuri.

O întrebare ni-se impune aici. Cum anume, de acasă statul cheltuiește milioane pe Sécui, ca să-l îmbogățească și să-l facă domni; în ajutorul statului mai vine apoi „Emke“, „Femke“ cu câte reuniuni toate, earăși cu milioane, ca să-i pună în cărca Românilor, și totuși ei cer credit românesc și școala românească și emigrează în România, unde nu găsesse alta decât plată pentru lucrul împlinit și acolo ei se simt bine și fac parale și zic că e țeară fericită, ear' în țeara lor e numai miserie. Mie imi zicea unul: „Ha nem lenne a nagy Oláhország, éhen halnánk meg.“ (De nu ar fi România-mare, am muri de foame).

Lucru de tot simplu: acasă Sécuiul e instrument politic și se îmbogățește speculanții pe socoteala lui, ear' creditul românesc îl ajută și școala românească li deschide calea acolo, unde muncește numai pentru sine și nimeni nu-l ia cu stînga ce i-a dat cu dreapta, ci-l lasă să aibă folos de lucrul ostenețelor sale.

In instituțiile noastre politice zace sârăcia poporului și decăderea lui morală. Acele instituții storc poporul și-l fac pribeag, căci în loc de pâine, ele îi dau politică și politica lor nu hrănește, ci ucide.

Câtă vreme va susta acest sistem de stăpânire, fericit nu poate fi țeranul. Și așa se răsună soarta că, voină poporului nostru să facă rău, a făcut poporul lor, care nu poate suporta greumintele alături cu poporul nostru datat la greuminte.

Grandomania de maghiarizare i-a făcut că pe conta moralei au înființat societăți de maghiarizare. În loc de maghiarizare, a urmat boala socială, li-s'a corupt poporul până ce și mama își vinde fata.

Maî ieri-alaltăieri striga „semi-guvernamentalul „Budapesti Hirlap“ îngrozit de stricăciunea moravurilor din țeară, că nu de societăți de maghiarizare e acum trebuință, ci de societăți de moralizare, căci vermele desfrânării a intrat în trunchiul națiunii.

Abia răsunară acele tânguirii, și eată că vine apostolul maghiarizării Ardealului și țipă și el în gura mare că: fără renaștere morală, nu poate fi mântuit poporul maghiar.

Adecă vin acum și recunosc ei înșiși aceea ce ziceam noi, că e imorală politica de maghiarizare.

Politica de maghiarizare a dat naștere legilor asupritoare pentru școlile confesionale, cari au ținuta de a susține credința creștinească în popor; ea a dat bisericii lovitura cu legile interconfesionale; ea a sârăcit poporul cu dările de maghiarizare. Și iată că poporul lor se întoarce acum cu scârbă de cătră acea politică și cere ajutoriu și mântuire din sârăcia băncilor noastre, atât de prigonite de ei, și cere școală românească, ca să poată trăi dela Români. Aceasta înșeamă bancrutul politicii de maghiarizare. Fără biserică și școală confesională poporul își vinde și copiii.

Ajunși la această tristă stare, ni-se impune nouă sfânta datorie, de a ne întruni toți cei buni și temători de Dumnezeu pentru mântuirea legii și moșiei de risipa politicii vitrige.

Incete dar' zizania dintre noi, car' pe cei-ce din zizanie trăesc, să-l lăsăm păcatelor lor, și să ne adunăm puterile pentru a ne înfățișa cu vrednicie înaintea tatălui țării și a lumii, ca și adeverați stâlpi ai țării. În sfârșit, adevărul și dreptatea tot are să rămână biruitoare. Tata trebuie să-și vadă odată copiii și vându-i să le dea moștenirea lor legitimă și dreaptă. —

E ciasul al unsprezecelea, ca să ne înțelegem, în ce chip să o facem aceasta. Sunt socotințe, că ar trebui să candideze și Români la alegerile viitoare dietale, anume în părțile ungurene și bănățene, unde nu-i oprește programul ca atare, ci numai de s'ia corupțiunii s'au retras Români; alții zic, că nu! să stăm acasă și de acasă să luptăm contra lor.

„Tribuna Poporului“ a deschis vorbirea asupra acestui lucru și fără să prejudece a invitat să-și spună toți cei competenți cuvântul, ca să se vadă, care e părerea mulțimei.

Acum e rîndul tuturor oamenilor de bine să cumpenească și fără pismă și ură în inimă să-și spună părerea, căci mai mulți ochi mai multe ved.

Aceasta este pornirea „Tribunei Poporului“ în fața alegerilor viitoare, pentru cari trebuie să fie de cu bună

vreme pregătit poporul, fie ca pasiv, fie ca activ alegător.

Am ținut să se știe acaasta limpede și hotărît, că noi nu facem politică de bălcu, ci cu judecată bărbătească cercăm calea mântuirii poporului.

Ceața, care încungiura coroana tatălui, trebuie să o spargem cu orice preț, ca tata să-și vadă fiil împiliț, și armele nu le vom depune până-ce nu vom sparge acea ceață.

CE ZIC LAICIÎ ?

„Unirea“ din Blaj într'un prim articol pune din nou întrebarea laicilor, că ce zic la situația creată de guvern în organismul bisericii prin distribuirea ajutorului de stat. Prima întrebare, care a văzut lumina zilei în coloanele aceleiași foi, a rămas fără nici un răspuns, ca și când laicilor puțin li-ar păsa de chestiunea mare a ajutorului, contra căruia clerul gr. cat. a protestat atât de energic. Ce și pot zice laicii ?

„Vremea protestelor platonice a trecut“, zice „Un...“, care prin enunțarea mea aceasta cumă ori-ce acțiune de protest, ce laicii ar fi intenționat în afacerea ajutorului. „Unirea“ știe foarte bine, că protestele noastre ale laicilor aparținători bisericii unite, în ori-ce chestiune bisericească, numai și numai platonice pot fi. Căci avem noi oare drept de ingerință în afaceri bisericești? Avem oare conclusele luate în ast-feliu de adunări vre-un efect? Nu li-se va trage la îndoaială baza de drept, pe care au fost aduse? Și dacă efecte reale nu putem spera, oare efectele morale suficiente vor fi pentru a da o altă direcțiune întregii chestiuni a ajutorului de stat?

Nu e consult, ba e lucru urticios, ca în fața pericolului în loc de ajutoriu, să ne facem imputări reciproce, numai că și aceea e foarte adevărat, că nici o chestiune nu se lămură așa la felu, ca tocmai în pericol. Nici când nu am văzut clerul ocupându-se serios cu ideea de a ne da și nouă cuvânt în chestiuni bisericești, ba din contră, bărbății conducători, orbiți de principiul jesuitice că laicilor nu le este locul în sine, se feriau și de ideea de a veni și noi cu vot și cu cuvânt în sinod...

Acuma, când preoții ar avé și ar fi avut trebuință de spriginul nostru real, când cu ajutorul de stat întreg clerul va fi pendent dela atotputernicul guvern, când nu va mai fi cine să vegheze cu succes asupra independenței bisericii și a instituțiilor ei, așa e, că ar fi bună mâna independentă a bărbăților laici? Clerul a voit să fie așa, clerul să și tragă urmăriile. S'a crezut la timp destul de tare clerul, ca să ia lupta singur cu viscoalele vremurilor și iată că l-a covârșit sacul cu bani al guvernului.

Nu ne va pute arunca, că noi laicii nu ne-am interesat și nu ne interesăm de soarta bisericii și a clerului, că nu am alergat întot-deaurea întru ajutorul preoților, dar oare noi suntem de vină, că numai cu proteste platonice le putem ajuta? Știm bine, ce efecte au protestele acestea.

Maî puțin noi laicii intimidăm pe cei dela... re, maî puțin vom noi înființa sinodul care să se convoace? În ori-ce cas efectele sunt aproape unele.

Trecutul precum și starea faptică a lucrurilor ne arată aserțiunea aceasta destul de evident. Guvernul cunoaște foarte bine în ce miserie se află clerul nostru și știe bine, că toate protestele sunt numai formalități, cari necesarmente premarg primirii ajutorului.

Afară de aceea chestia ajutorului de stat în formă e o chestie privată, abstrăgând că în fond e o cauză curat bisericească și ca atare națională, și că chestie privată sunt înșiși preoții chemați a o rezolva cu protestele reale și nu platonice, în

sinod, unde noi n'avem cuvânt. Noi vedem și simțim foarte bine pericolul în care se află biserica și clerul, și nu ne vom retrage dela jertfe, numai că și voim, ca să obținem vre-un rezultat, fie momentan, fie la timpul seu.

Vină nu ni-se poate băga, că am neglijat ceva în privința aceasta, din contră noi aflăm și am puté să relevăm neglesuri și nepăsări condamnabile din partea centrelor diecesane, cari în mare parte poartă vina că a ajuns biserica într'un hal ca acesta.

De clerul dela țeară oare purtat-a cineva grije până-ce a intervenit guvernul? Oare îngrijitu s'a cine-va de vre-un fond de salarizare până-ce nu a venit guvernul? Preoțimea a fost lăsată la bunul plac al d-lor din gremiu; de ce nu s'au îngrijit de soarta ei miseră? de ce nu s'au cugetat și la viitor? Ori au cugetat că starea aceasta de lucruri o să durze până la infinit? De laici nu și-a adus nime aminte că ar puté fi folositori bisericii, dar de ce nu s'au îngrijit cel puțin de cler?

Biserica și preoțimea a fost lăsată pe mâinile d-voastre, d-lor de la ocărnuirea dieceselor; de ce nu v'ați îngrijit ca să nu vă afle guvernul cu buzunarele goale? Acuma când guvernul pune mâna pe independența clerului, acuma vă vine în minte să strigați și după aceea, cari nu vă pot ajuta decât cel mult cu proteste platonice? Sau poate cugetați la o salarizare a preoților, ce o am efectui noi laicii?

Ideia asta în sine, nu-i vorbă, e foarte frumoasă, ideal de frumosă, numai că ce folos, când de realizare nu poate fi vorba. Poporul pentru un arunc bisericesc de 5 cr., trece la altă confesiune; cum ar plăti resp. întregi el salariul preotului? La realizarea unei astfel de idei, dacă cum-va e intenționată, ar fi zădarnic ori-ce sprigin din partea noastră. La tot cazul noi laicii suntem siliți a urmări ca privitorii desvoltarea lucrurilor dar nu ne retragem de la nimic cu ce am puté folosi cauzei resp. bisericii noastre. Nu-și uite însă „Unirea“ ceea-ce însăși a zis că „vremea protestelor platonice a trecut“. Să vedem deci ce cere dela noi și, întru cât se poate și ne stă în drept, noi stăm la dispoziție.

Un laic.

Jidănimea răpusă.

Pentru cei-ce nu cetese decât foaia noastră de Dumineca, suntem datorii să spunem, că ovreiuil Dreyfus a fost găsit pentru a doua oară vinovat de tradare a țării și a fost osândit de cătră tribunalul militar din Rennes la 10 ani de temniță.

Francezii au dovedit, că sunt un popor puternic și de stimat înainte de toate celelalte, fiind-că se poate zice la sigur, că în ori-ce altă țeară, unde jidănimea ar fi lucrat cu atâta prăpădenie de bani și cu o mie de alte blăstămății, cum a lucrat în Franca pentru a scăpa pe căpitanul trădător, — zic, în ori-care altă țeară lumea s'ar fi lăsat amăgită și înfricată. Ba însăși guvernele ar fi dat poruncă judecătoriei să scoată pe vinovatul de nevinovat, fiind-că jidănimea cea mare cu bani le-ar fi amenințat, că va abzice statului toate împrumuturile ce are de la dînsa și că va lucra la toate Bursele din lume, ca hărțile de valoare ale unui asemenea stat să scază cât se poate mai jos.

Precum zicem, ori-care alt stat s'ar fi lăsat înfricat de jidănimea cea fără margini de cutezătoare, numai Franca n'a făcut-o; ea nu s'a spăriat de nimica, deși ovreimea din toată lumea, toate ziarele ei, în fiecare zi de 2—3 ori o amenințau cu cele mai grozave pu-

știiri, dacă trădătorul nu va fi seos nevinovat. Toate au fost în zadar însă.

Prin aceea, că judecătorii francezi nu s'au spăriat, ci au judecat după-cum le spune conștiința; prin aceea, că guvernul francez, în care sunt și căți-va prieteni buni ai Ovreimii, n'a cutezat să înfrumusească asupra judecătorilor, — prin aceasta poporul francez a răpus jidănimea; a dat dovadă și pildă tuturor celorlalte popoare, cum trebuie ei să umble cu Ovreimea, cum trebuie să-și țină pept.

În urma acestei răpuneri, tragem nădejde, că de acum înainte și celelalte popoare sau state vor prinde curagiu și nu se vor înspăimânta de amenințările ovreiești, când va fi vorba, ca blăstămățiile jidănimii să-și primească pedeapsă cuvenită și dreptatea să învingă.

Laudă și glorie să fie poporului francez, că a început a răpune obrăznicia Ovreimeii, care, dacă învingea în procesul Dreyfus, de sigur potopia lumea întreagă și biruia asupra creștinismului pe multă vreme.

ULTIME ȘTIRI

Congregația de toamnă. Adunarea generală a congregațiunii de toamnă a comitatului Arad s'a amănât din 9 pe ziua de 19 Octomvrie, din pricină că referenții abia pe atunci vor puté să-și isprăvească lucrările, cu cari sunt însărcinați. Se vor desbata în această adunare multe obiecte de interes general. Intre altele: bugetul pentru anul viitor, sistemizarea posturilor pentru șapte funcționari noi comitatensi, alegerea unui asesor la sedria orfanală și altele, cari ne privesc foarte de aproape și pe noi Români. De aceea membrii români se vor și presenta în număr cât se poate de mare.

Din Austria.

Viena, 14 Septemvrie.

M. Sa a primit ieri în audiență pe presidentul parlamentului Dr. Fuchs, care precum s'a mai anunțat, a conchiesmat, pe ziua de 24 Septemvrie, pe presidentul, vicepresidentul și alți fruntași ai tuturor partidelor, atât din majoritate, cât și din opoziție, pentru a se sfătui toți la oaltă ce e de făcut.

Precum era de prevăzut, nici această pășire nu deșteaptă ceva nădejdi, că se va puté încheia pacea. Ziarele nemțești de pe acum scriu în mod înversunat și îndrumă fruntașii lor, ca nu numai să nu lase nimic, ci nici să nu meargă la consfătuirea convocată de Dr. Fuchs.

Monarhul va mai primi în audiență câte unul sau doi fruntași din fiecare partid politic, pentru a le auzi părerea, înainte de a face un paș hotărît.

Fi-va grațiat?

Paris, 14 Septemvrie.

În consiliul de ministri de ieri s'a vorbit despre grațierea lui Dreyfus. Toți (?) ministrii, chiar și cel de resbel, gen. Gallifet, au fost pentru-ca să fie grațiat îndată, dar' presidentul Republicii Loubet a zis, că trebuie încă așteptat câțava vreme, căci acum încă grațierea ar face impresie neprimicioasă asupra națiunii franceze.

Pretutindent în țeară e liniște și ordine deplină.

Reuniunea Învțătorilor la Orșova.

In lunga sa cale Dunărea poate nicăiri nu prezintă o panoramă așa interesantă ca și la Orșova. La acest loc interesant și măreț și-a ținut „Reuniunea Învțătorilor din diecesa Caransebeșului” adunarea sa generală din ast-an, în zilele 3 și 4 Septembrie st. n.

Comuna bisericască din Orșova, pătrunsă de scopul măreț ce-l urmăresc învățătorii români întruniți în reuniune, a făcut tot posibilul, ca luminașorii poporului, pe lângă obositoarea lor muncă spirituală, să aibă și momente plăcute și de desfătare, ear' din privilegiul dat, a făcut o adevărată serbătoare națională.

Spre scopul acesta au adus corul din Lugoj să cânte la liturgie în biserică, ear seara să concerteze; au aranjat un banchet și o petrecere cu joc; au pregătit corespondențe și au angajat și un vapor pentru excursiuni pe apa Dunărei.—Tot atâtea lucruri și sacrificii, cari sunt demne de numele lor și cari constată dorul lor pentru înaintarea poporului român în știință și cultură, dela cari depinde bunăstarea și fericirea neamului.

Dar' să trecem la programa adunării generale și a festivităților împreunate cu ea.

Sâmbătă după amiază la 1 oară au scos învățătorii cu trenul diaspăra Făget-Lugoj-Caransebeș, ear la 4 oare cu vaporul cei de către Baziaș. Atât la gară, cât și la schelă au fost întâmpinați de comitetul de primire în frunte cu neobositul ei președinte, venerabilul protopop Popovici și conduși pe la curățire.

Seara la 9 oare a fost primirea festivă a corului din Lugoj, după care au urmat cina și convenirea de cunoștință.

Duminecă, la 9 oare dimineața s'a celebrat liturgia și chemarea Duchului sfânt. Au servit prea on. dn. protopop Mihail Popoviciu, asistat de preoții Pavel Magdescu din Jupalnic și Popoviciu din Eselnița. La liturgie a cântat corul Lugojenilor cu o precizie artistică.

După acestea a urmat apoi ședința adunării generale, care, în absența președintelui Ioan Ionaș, a fost deschisă de zelosul ei v. președinte, Traian Lința, prin următoarea cuvântare:

„Onorată adunare generală!”

„Prin împregiurarea regretabilă, că dl președinte al Reuniunii noastre, de un timp îndelungat este morbos, mi-se impune miosarcina onorifică de a conduce această adu-

nare, convocată conform §. 17 al statulelor noastre, pentru a vă da seama, că cei concresuți cu conducerea agendelor Reuniunii întru cât au satisfăcut acestei însărcinări de o parte, ear de altă parte să dăm nutrimēt nou aspirațiilor noastre legitime, prin experiențele noi câștigate în intervalul unui an nou de funcțiune.

„Domnilor! Dacă aruncăm privirea noastră asupra acestei adunări, vedem o mulțime de amici și cunoscuți vechi, pe cari am fost obicinuiți a-i vedea în fiecare an în mijlocul nostru. Unii însă din șirul celor vechi—durere—lipsesc, căci oboșiți de greutatea sarcinei, au trecut în stadiul de odihnă, eară alții au și adormit, lăsându-ne în urma lor o dăoasă aducere aminte. În locul lor însă vedem pe alți colegi noi, cari acum doară pentru prima-dată s'au prezentat în mijlocul nostru, cu misiunea de a întregi rindurile rărite. Pe toți aceștia vechi și noi colegi îi salut ca soți de chemare.

„Vedem mai departe un număr frumos de alie persoane onoreabile, cari, deși nu aparțin statului învățătoresc, dar pătrunși de însemnătatea scopului acestei adunări au binevoit a ne onora cu prezența D-lor. Tuturor acestora — privindu-i de binevoitori ai învățătorilor și ai școlii — le exprim în numele Reuniunii noastre cea mai profundă mulțămītă.

„Onorată adunare! De câte ori nu auzim printre învățători tânguirea, că pe cine l'a urit D zeu, l'a făcut învățător, că chemarea învățătorească este cea mai nemulțămitoare, că calea, pe care are să umble învățătorul, este dintre cele mai spinosase, că răbdare de fer trebuie să aibă învățătorul față de neștiința, petulanța și de multe ori chiar îndărătnicia elevilor, că la tot pașul întâmpină fel de fel de obstacule, precum: necercetarea școlii, lipsă de sprigin, ba chiar prigonire din partea părinților, lipsa de manuale și mijloace de învățămēt, și în urmă, ca coroană la toate, lupta pentru existență, lupta cu lipsel materiale...”

„În adevăr nici că este de invidiat soarta învățătorului. Viața lui întreagă este o agitațiune continuă, ce l consumă toate puterile, atât intelectuale, cât și fiziice. Pe cel ce a servit șapte ani în școală, îl consider de martir”, a zis un învățat german.

„Și cu toate acestea a griit bunul D-zeu, ca nici viața învățătorului să nu rămână cu totul lipsită de bucurie și mângăere.

„Care învățator nu va fi întâmpinat în școală, între învățăceii sei, momente de bucurie? Numai cel căzut în desperare va contesta chemării învățătorești ori-ce rază de bucurie. Au nu simțim mângăere în

sufletul nostru, când vedem, că munca noastră este încoronată de rezultate frumoase? Au nu ne causează bucurie năsuința elevilor de a-și lăși tot mai mult cercul cunoștințelor prin viul interes, ce-l manifestează la propunere? Atențiunea, naivitatea băieților, cu care ei urmăresc propunerea, inima lor accesibilă pentru tot ce este bun și folositor au nu stărnesc bucurie, au ne procură momente plăcute?”

„De bună seamă cu toții, pe lângă multele experiențe triste, am gustat și momente de bucurie și mângăere în școală. Și cu toate că recunoștința elevilor și a părinților este o raritate, totuși se manifestează din când în când, și atunci ne cade cu atât mai bine.

„Pe lângă acestea mai are învățătorul și alte momente plăcute peste an; sunt zilele petrecute cu colegii sei în cerc mai restrâns, în conferințe și adunări mai mari învățătorești.

„Sub impresiunea unui astfel de moment de plăcere ne aflăm și noi în adunarea de față.

„Câtă mulțămire sufletească simțeste învățătorul, când între cei adunați află soți de principii, cari îl încălzesc și însuflețesc pentru chemare! Cum se deschid inimile, cum se potențează entuziasmul și cum se întărește tot mai mult voința de a alerga cu zel îndoit către ținta, ce ne stă înainte. Au nu stă lucrul întoemai ca cu jărăciul? Despărțindu se de olaltă, se stinge unul câte unul, ear împreunându-se la olaltă, se aprinde unul dintr'altul și produc foc intensiv.

„Prin comunicările reciproce se înseminează inima, se îndulcește viața, se des-teaptă plăcerea către chemare, se oțelește voința și renăște din nou speranța pentru un viitor mai fericit.

„Cel ce se subtrage dela întrunirile învățătorești, se lipsește și de puținele momente de plăcere ale vieții învățătorești. „Iscolează-te”, zice Disterweg, „și vei deveni propriul teu fur.”

„În cerc restrâns se restring și puterile. Cine înceată a comunica cu măestril artei sale, nu numai că nu înaintează, ci este în pericol de a degenera cu totul.

„Domnilor! Precum vizerăm, învățătorul străduitor nu se va lipsi cu totul de momentele de plăcere și bucurie, — totuși mai avem și alte dorințe, spre a căror realizare trebuie să nisuiim.

„În timpul din urmă, ce e drept, s'a dezvoltat mai mult interes față de școală și soartea învățătorilor; îmbunătăștirile ce s'au făcut însă totuși nici pe departe nu corespund cu însemnătatea școlii și cu prestațiunile învățătorilor.

„Învățătorul este îndemnat a-și căuta îmbunătășirea stării sale materiale pe alte căi. În cele din urmă a devenit adevărată modă inventarea și recomandarea a fel de fel de mijloace pentru îmbunătășirea scrișii materiale a învățătorului. Din toate părțile ni-se pun în vedere isvoare de câștig laterale. Mai fie-care știe câte un remediu universal pentru delaturarea lipselor noastre. Unul recomandă cultura pomilor, altul viețitul, al treilea albinăritul, al patrulea mătăsăritul și al cincilea ageaturile de asigurațiuni și loterii etc. etc, fără a cugeta la proverbele că: cel ce învață mai multe meserii, nici una nu o știe cum se cade, și cel ce începe mai multe lucruri, pe nici unul nu-l sêvirșește. Ba merg atât de departe, încât cugetă, că pot folosi pe învățătoriu — din cauza dotațiunei sale slabe — pentru toate scopurile în detrimentul chemării sale adevărate. Și ce s'a ales în fine din toate aceste propuneri și prospecte binevoitoare? S'a ajutat în modul acesta stării materiale învățătorești? Așa-i că nu? Ne rămâne numai mirarea, că pentru ce ni-se ofer tocmai nouă învățătorilor astfel de prospecte speculative și de ce nu și altora, cari încă n'ar ignora atare isvor de câștig. Au fost timpuri, când învățătorul — pe lângă dreptul de a purta numele de a atare — își căuta neconturbat de gospodăria sa. Timpurile însă s'au schimbat și cu acelea și împregiurările. Pretensiunile timpului prezinte față de școală sunt atât de mari, încât învățătorul conștiu abia mai poate ave oare de recreare. Dar mai înainte am vorbit de dorințe, a căror realizere o așteptăm cu toții. Și cari ar fi dorințele acelea? Sunt ușor de aflat. O dotațiune mai corespunzătoare strigă alții. Și unii și alții au dreptate și eu încă trebuie să mă aliez acestor dorințe, pentru că tind la un ce mai înalt. Cel ce nu-și aruncă privirea și în sus, în veac nu se va ridica, ci va rămâne totdeauna pe treapta elementară.

„Binele nu vine de sine, ci trebuie eluptat, și cine nu contribuie la eluptarea aceluia, nu merită să aibă parte de el”, a zis Disterweg. Ca ori unde în viață, așa și aici, atâră totul dela mijloacele, ce le folosim pentru ajungerea scopului. Cari vor fi însă mijloacele acelea, ce vor duce mai sigur la scop? Eu cunosc două: cultura și virtutea. Cultura și virtutea sunt două puteri mari, cari pentru moment pot fi sufocate, însă nici când afulate, căci după un timp oare-care spar de nou triumfătoare, prezentându-se în splendoarea lor și mai mare. Au doară stăpânirea omenească de pe pământ, pe puterea materială se bazează și nu pe inteligență? Este adevărat, că și de avuție se leagă un care-care grad

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI”.

DE PE VALEA ALMAGIULUI.

Pe vremuri, când și eu băteam belurile, toată ziua următoare îmi pînău în urechi melodiile muzicii, la care-mi petrecesem. Intoemai astfel îmi pînău în urechi acum cântecele duiosse, la cari îmi petrecesem zilele de ferii în valea Almagiului.

Ca niște glasuri sirenice mă atrăgeau zi de zi acele cântece sus la deal, unde, întins pe pajiste, îmi legăam sufletul pe melodiile de cari răsuna codrul. Câte un corb mai croncănea în sbor de mē trezia din acel deliciu sufletesc și earăși mă coplesia visul cel dulce al tainicelor melodii.

Devenisem copilăros. Odată se apropie de mine un frumos junc de Pinzgau. Când mă zărește întins în apropierea unui isvor, stă și mă privește lung. Fac și eu ca și el și, convingându-ne împrumutat, că suntem pacnici cetățeni ai codrului, ni-am dat pace unul altuia. Juncul însă păștea, de ru-

pea locul sub el, și parcă vedea că bine îi cade. Fac și eu ca el, gândit în mine; îmi scot merindea și acum mîncam pe întrecute de nu știu care era mai de așa. Juncul pleacă apoi la apă și sorbea la apă, de gândia că acolo se umfă pe plăzuite. Fac și eu ca el, gândit mai departe, și apoi dă-te la sorbitură, așa ciobănește, până când văzui că mă ridică volumul stomacului. Juncul se culcă apoi, haid și eu, și acolo adormirăm în ortăcie. Când mă trezii, era vremea de întoarcere acasă; îmi îau rămas bun dela junc cu: „ce bine ne petrecerăm, ortăcie, la revedere”, ear' juncul îmi răspunde cu privirea sa blândă, cu care mă urmărește o vreme, apoi ear' se dă pe dungă. Sigur că n'a mai gândit la mine, nici la miseriile lumii și nici nu-l mistuia dorul de a o îndrepta și a scrie prin gazete. El e mulțumit și cu sine și cu lumea. Ear' eu? uite, n'am așteptăr, decât tot mē mstru, cum să mă îndrept pe mine și cursul lumii, și să scriu gazetă ca să fiu înjurat. Asta-i taina naturei, ca toată ființa să-și aibă mulțumirea și fericirea după felul ei. Una în muncă, alta în trândăvie. Dar' pentru aceea nu prea avem de a fi prea de cătră pădure unii cătră alții, eșel și unii și alții din o rinduială mai înaltă suntem cum suntem.....

O formă duiosie și milă mă cuprinde de viața orășenească, când îl aseamăn alăturile mistuitoare de nervi cu balsamul liniștel și dulcețel din sinul naturei, cum a lăsat-o bunul Dumnezeu.

În cântece își spune poporul tainele inimii. Și bucuria și durerea. Trec odată pe lângă o nevastă, care tăia pui dela porumb. Ea cânta un cântec dela morți. Da te cântă după morți? o întrebai. Pentru părint, domnule, îmi răspunde nevasta și surpină. În această profundă viață sufletească eflu eu farmecul poporului nostru cu care cucerește și inimile inimicilor sei.

Fete fecioare își cântau într'o seară cântecele lor fecioresci. Deodată încurajurată pe o femeie în vîrstă să le cânte și dînsa ceva. Femeia se îmbia. Apoi urmează: „Ei, dragile mele, pe vremea mea alte cântări se cântau.” „Să auzim, să auzim una de alea vechi!” și haid cu baba la cântece. „Vē voin cânta dară una, ce am învățat-o dela flertatul meu bărbat, și începe:

Române, Române,
Ori nu vezi tu bine,
Că Ungurul, vine.

Fie Unguri, fie
Câtă frunză'n vile.

Kossutho, Kossutho,
Lăți bățul și du-te.

Și îndată fu corul gata cu:

Fie Unguri, fie
Câtă frunză'n vile.

Eară și tradițiile păstrate în cântece. Ce frumoasă colecțiune de poezie populară s'ar putē face de aici, dară cărturaril nostri, cari trăiesc între popor, le-ar aduna toate și le-ar da publicității.

O deosebită înfășisare are poporul din graniță. I-au rămas urmele militarismului. Ținuta militară și cutezanta în cuvinte și fapte. Ti-e mai mare dragul, cât de deschis îți privește în față și cu câtă siguranță îți vorbește și ultimul copil.

Ar crede omul, că școală, prin învățămētul ei obligator, a făcut din acești copii atât de curajoși vorbitori. Dar' nu. Mē găsește odată un copil cam de 12—13 ani întins la deal, mă salută cu „sărut mână” și apoi mă invită la moșia lor să mă tracteze cu poame. Din vorbă în vorbă găseșc, că dînsul numai un an a stat la școală, căci a trebuit să stea la vite, dar' frații și sora sa toți au umblat la școală și știu carte. Ei bine, acest purcăraș vorbia ca un

de vază și putere, dar nici aici nu este cauza exclusiv avuția. Avutul ignorant de câte ori nu este luat în ris și desprețuit, pe când înaintea înțeleptului ori-cine se pleacă, ridicându-și pălăria și păstrându-i respectul neștirbit. Deci calea cea mai sigură pentru ameliorarea stării noastre este și va fi năsuința către cultură și virtute.

„Rog să numi-se ia în nume de rău, dacă vorbesc ceva prea liber. Nu pentru aceea este dotațiunea și pozițiunea noastră socială atât de umilitoare, pentru-că în comparație cu responsabilitatea și prestațiunile noastre n'am merita ori nu ni-s'ar pute crea o soartă mai bună, ci pentru că există prejudiciul, cum că în privința calificațiunii stăm încă tot pe treapta elementară, adică n'am frecventat astfel de institute, cari sunt pentru studiul clasic. Dovadă oficianții altor branșe, cari pentru titlul culturii clasice se bucură de beneficii îndoite și întreite, — deși nu mi-s'ar pute disputa, cumcă între oamenii studiați nu s'ar afla și de cei mărginiți, precum de altă parte se află bărbați versați și harnici între aceia, cari n'au cercetat nici gimnasiul, necum atare universități; destul însă, că există prejudiciul și părerea, cum că numai în institutele numite se poate câștiga cultura clasică.

„Ce să putem noi deci face, ca să ne emancipăm de sub acest prejudiciu? — Nimic alta, decât să întrebuițăm toate forțele întru perfecționarea noastră pe căile, ce ne stau la dispozițiune, până când va sosi timpul, ca și învățătorul școlii populare să se poată împărtași de pregătire mai înaltă.

„Cel dintâiu lucru stă în putința noastră, ear' al doilea se va încuviința atunci, când se va recunoaște dela locurile competente, cum-că educațiunea are cel puțin atâta valoare, ca și vindecarea unei rane sângerânde.

„Fiind avisați dară la noi înșine — uniți în cugete și simțiri — să declarăm sărbătorește, că vom sacrifica tot ce ne stă în putință atât în interesul nostru, cât și al instituțiunii ce reprezentăm, pășind fără șovăire pe calea virtuții către progres și având în vedere adevăratul ideal moștenit dela cel mai mare învățător al lumii, mântuitorul nostru Isus Christos, care este: pregătirea neamului omenesc pentru viața temporală și veșnică.

„Incheiând cu rugăciunea către tronul ceresc, ca să trimită asupra noastră spiritul luminei și al adevărului, spiritul cumpetului și al inteligenței, spiritul adevăratei iubiri colegiale, declar adunarea generală de deschisă.“

V.-pres. salută în fine în numele reuniunii pe: P. On. D. protopop Popoviciu, ca reprezentant al Ilustr. Sale Episcopului diecesan Nicolau Popea și al Ven. Consistor; pe protopretorul cercului; pe inspectorul reg. *Denghi*; pe profesorul seminarial din Arad *Vasilie Mangra*; pe reprezentantul reuniunii învățătorilor români din diecesa Aradului *Iosif Moldovanu*; corpul profesoral dela școlile civile din Orșova și pe ceilalți onorațiori, cari prin prezența lor au onorat reuniunea și adunarea ei generală.

Părintele protopop Popoviciu salută apoi adun. gen. în numele P. S. Episcop Nicolau Popea și al Ven. Consistoriu prin o frumoasă vorbire, precum și în numele popovenilor din Orșova.

Inv. Iosif Moldovan salută adunarea gen. în numele reuniunii surori din diecesa Aradului, și mulțamește reuniunii din diecesa Caransebeșului pentru onorul făcut prin reprezentarea sa la adun. gen. a reuniunii învățătorilor din diecesa Aradului, ținută în 15 Iulie a. c. în Moneasa.

Se primesc cu însufiețire salutarile telegrafice sosite dela Domnii: Stefan Antonescu Șiria, protopopul Traian Putici Timișoara, protopopul Andrei Ghidiu Caransebeș, Paul Rotariu Timișoara, Ioan Simu Arad și Iosif Velcean Reșița.

Ședința expedează apoi și ea telegame de salutare: Prea Sântiei Sale Dui Episcop Nicolau Popea la Brașov, dui Stefan Antonescu în Șiria și dui Ioan Ionaș în Caransebeș.

După acestea se dă cetire raportului general al comitetului, în care se cuprinde întreagă activitatea comitetului și a despărțimintelor, și din care se reoglindează zelul și devotamentul membrilor reuniunii. Chestiunile tractate în despărțiminte și în comitet, dar mai ales discușiunea parlamentară dezvoltată pe lângă acelea cu multă demnitate și cunoștință de cauză în adun. generală, ar face fală multor adunări superioare.

După ședința membrii reuniunii dimpreună cu onorațorii s'au adunat la masa comună. Cu această ocaziune s'au ținut mai multe toast. Toastul prim l-a rostit P. On. D. protopop Popoviciu pentru Maj. Sa gloriiosul nostru împărat și rege Francisc Iosif I. Cei de față l'au ascultat stând, și l'au însoțit cu cântarea imnului „Doamne ține și protege patria și pe împărat.“ — Al doilea toast l-a ținut v. preș. *Lința* în sănătatea binemeritatului episcop și patron al reuniunii, P. S. Sa Nicolau Popea. Au urmat apoi mai multe toast: pentru P. On. D. protopop Popoviciu, ca reprezentant al Ven.

Consistor, pentru președinte, pentru v. președinte, pentru vrednicul și binemeritul notar general Ioan Marcu; pentru reprezentantul reuniunii învățătorilor din diecesa Aradului, pentru comitetul arangiator, pentru vrednicul învățător Traian Hențu din Orșova, pentru corpul profesoral și altele.

Luni s'a ținut a doua ședință a reuniunii. Intre chestiunile de o importanță mai mare amintesc: Recensiunea asupra A.B.C.-darului de Iosif Moldovan și consoții, care, pe lângă unele observări recomandate autorilor pentru a doua ediție, s'a declarat apt de a ocupa loc între manualele școlare, și s'a recomandat Ven. Consistor pentru a fi susceput și în lista manualelor admise în diecesa Caransebeșului.

Pe lângă chestiunea simplificării grafiei și ortografiei pe baza studiului dui avocat *Ilie Trailă*, debătută în despărțiminte și acceptată de comitet, s'a făcut în adunarea generală o discușiune deamănă de toată atențiunea. Cu deosebire comentariile contra propunerii făcute de învățătorul Liuba din Lugoj față cu proiectul comitetului, care atribuie dreptul de competiție în această chestiune Academiei române, și combaterea lui prin referentul comitetului, Georgiu Jian, învățător în Oravița, dovedesc studiu serios.

Disertațiunile cetite în această adunare generală de învățătorii Albu din Reșița și Joandrea din Lugoj încă dovedesc multă cunoștință de cauză și interes față de chemarea învățătoarească.

Asemenea și nimerita idee a întemeierii unui organ al reuniunii, care să cuprindă în sine toate chestiunile de interes pentru reuniune și membrii ei.

Deosebit interes se reoglindează și în partea financiară a raportului general, din care se vede, că reuniunea, pe lângă o bibliotecă bogată, dispune și de o avere de 23 000 fl. v. a.

Propunerile membrilor discutate în adunarea generală încă dovedesc mult progres.

La propunerea membrului Ioan Caba din Curte se dau spre studiere despărțimintelor: chestiunea examenului, cu privire la însemnătatea și necesitatea sa și cu privire la dreptul de examinare, precum și chestiunea ziurelor materialului de învățământ cu scop de a ușura administrarea lui.

Membrul Miclea pledează mult pe lângă economia mai rațională în stnul reuniunii, și solicitarea dorințelor învățătoarești, cu-

Biserica română gr.-cat. din Șișești.

domnișor crescut în saloane. Din fire sunt isteți.

Intre bătrâni apoi dai de oameni umblați în lume, nu-i glumă. Întâlnesc odată într-o frumoasă poiană un moșneag cu oale. Ca de obicei, nu te-ar lăsa anul fără vorbă, să nu te întrebe, unde mergi și să nu-ți dea povețe pentru punctele frumoase. Așa mă întrebă și moș Nicola, că de unde sunt. — „Am fost și eu în Arad, începe vorbărețul moș în 1848. Era să-mi las dinții acolo. Noi eram în cetate, și Ungurii ne încongiuraseră. Ni-s'a gătat mâncarea. Mai pe urmă ni-au rămas numai trei măgari, cu cari căram apă, i-am mâncat și pe aceia, apoi am predat cetatea, cu condiția să ne lase liber. Ne-au dus ai noștri, și 6 săptămâni ne-au ținut cu menagiu dublu, până abia ne-am intrămat, căci, când predaserăm cetatea, eram slabi că d'abia mai stam pe picioare. Am fost și în Italia, domnule, urmează bătrânul, și 7 ani de zile am stat pe acolo. Șese luni am făcut drumul până acolo. Ei, aceea a fost cătănie, nu asta, când vrea Urlaub să vină acasă. Acuma toate sunt altfel la cătănie și pușca e cu mașină, noi dam foc cu cremenile. Apoi uite, moșii noștri au câștigat moșiile astea cu sângele lor și acum

le iau dela noi; nici asta nu-i dreptate în lume“.

Mai trecurăm apoi și la întrebare de sănătate. „Ești ofticos domnule?“ mă întrebă mai departe. „Cam așa, li răspunsei, nu-s baș bune foile“. He he he, rde moșul, că „și domnul maior X. din Caransebeș venia în tot anul, ian acolo, pe poiana cea frumoasă de dincolo, sta toată ziua întins. Și dînsul a fost ofticos sormanul, dar' acum a murit“.

Hrana de toate zilele le este coleșă, adică mămliga. Ori-unde găsești doi sau trei adunați la lucru, vezi castrola de coleșă la foc, căci mălaiul se uscă, ear' coleșă totdeauna e proaspătă. Pânea n'o poftesc. „Sămănăm și căta grâu, zice almagianul, pentru colaci de pomeni, de a rîndul Dumnezeu ceva pacoste peste noi.“

Femeile își poartă copiii în spate, ca și chengu. Legănuțul de veșcă, în lungimea copilașului, îl leagă cu frâmbii, cu care se încinge peste pept, ca și cu curelele de borneu. În acel legănuț copilul e acoperit cu o mică cergă peste trupșor, dar' cu fața

desvilită, și așa e purtat la arșița soarelui ca și în vreme ploioasă, deopotrivă. Copilul numai clipește de acolo când e trezit, apoi implinește somnul ca scaldat, par'că nu-l mai supără nici arșița soarelui, nici picăturile de ploaie. Pe spate „gloata“, căci așa i-se zice acolo copilului, ear' în brâu cu furca; când vine la piață, mai leagă de sine cu o sfoară și câte un purcelaș, ori ied; cu un cuvânt, femeia e astfel ajustată, încât să și lucre și să și grijească de copil. De guiță purcelul, se întoarce și-l mai îndeamnă câte cu un fir de cucuruz, ear' pe copil îl aluie cu fusul, bătând doba pe fundul legănuțului. Când prea devin pretensivi, atunci ea se așază apoi de-și hrănește și copilul și purcelul. Bărbatul nu se prea frământă, ci cu o liniște stoică își mână boii dindărăpt.

Și la lucru poartă gloata în spate. Iți vine a nu crede, când vezi cum sapă toată ziua la cucuruz mama cu gloata în spate. În sfârșit gloata e a ei și păzește de ea ca de ochii din cap. În locuri rele, pe țepșuri, unde săpatul e mai greu, leagă gloata de cutare arbore până sapă, dar ca să-l

asigure în cas de ar rostogoli ceva legănuțul, leagă cu o frâmbie și picioruțului copilului de arbore, ca să nu se rostogolească cu legănuț cu tot, și adese-ori rămâne copilul acățat de frâmbie, căci leagănuțul se duce pe calea Moșului.

Ar crede omul, că aceste femei nici nu-și iubesc copiii, mai ales când le vede cum se ferece de medici. S'a încuibat și acolo ciurma difteriei între copii, și înzădar au văzut cu ochii, cum se mântuiau în anul trecut toți copiii la câți au dus medic de i-a ultuit cu limfă de difterie, ear' cei ce n'au fost duși la medic, au murit, — tot nu și păzesc copiii, ci mama merge cu gloata la vecina, unde alt copil e deja inficiat și duce moartea acasă. Dar aceasta e numai prejudiciul lor, că dacă are zile, nu moare. De faptă ele și iubesc copiii.

Am sosit cu medicul într'un sat, unde erupsese boala. Și ce găsim! plină casa de femei cu copiii strînși pe lângă o biată copilă întinsă pe fața pământului, care se părea a fi în clipele cele din urmă. De loc încapurăm a face gură. O biată nevastă spăriată ne răspunde, că al ei copil e mic și

prinse în memorandumul înaintat Venerabilului Consistor.

Velcu, învățător în Caransebeș, propune o reprezentație către guvern, cu scop de a fi împărțită și învățătorilor confesionali de o potrivă cu cei de stat de favorul în călătoria pe căile ferate ale statului.

La invitarea membrului George Jian, adunarea generală proximă se va ține în Oravița.

Restaurarea biroului s'a făcut cu aclamație, re alegându-se întreg biroul din anu expirat. Dovadă aceasta, că reuniunea este pusă în mână bună și vrednică de oată recunoștință.

În aceeași zi seara s'a ținut un concert împrennat cu petrecere și cu joc.

Nu știu ce să apreciez mai mult: disciplina între coriști, zelul și dexteritatea conducătorului Ioan Vidu, ori darul ceresc cu care sunt înzestrați membrii acestui cor. Nici preferință între soliști, nici între singuraticile piese nu poți afla, căci piesele din program toate au fost preluate cu o precizie de admirat. Piese artistice le-au admirat cei cunosători de note, ear' doinele și celelalte melodii populare, arangiate de măiestrul Vidu, au entusiasmat întreg publicul.

Nici puțina mea cunoștință musicală, nici simțămintele mișcate de strălucitul debut, nici entuziesmul general al publicului și nici chiar modesta mea inteligență nu au putut afla: cari momente ar fi mai de apreciat din numitul concert? Toate au fost mărețe și toate împreună au dat un întreg strălucit. — Fală vouă, Lugojenilor și conducătorului vostru!

Pentru ziua a treia a fost luată în program excursiunea la Turnul-Severin cu scop de a admira frumusețile naturii și anticitățile finutului.

Corul Lugojenilor, la invitare specială Luni seara a concertat și la Turnul-Severin cu un succes strălucit și admirat mult de frații noștri de acolo.

Mldvn.

PARTEA ECONOMICA

Cambii de bancă.

Ramul de operațiune cel mai însemnat al institutelor noastre de bani este: escomptul.

Luând de basă bilanțul general al institutelor de bani românești pe anul 1898, aflăm, că portofoliul cambi al institutelor noastre, reprezintă 43.52 % ale activelor; aproape

doar nu se prinde de cei mititei. Pe când tocmai pe aceștia li s'întregește mai iute. Mama bolnavei își dusese copilul în ziua trecută la vecina unde murise deja copilul din casă, și acum își priveghia copilul sa muribundă. Să încercăm, zise doctorul, da dacă ti va ajuta olteutul și în starea aceasta din urmă. Și biata mamă își frângea mâinile și plângea amar, de și cămașa tremura pe ea. „O va dură, dle doctor, țipa biata, numai să nu o doară” și apoi săruta mâna doctorului, cu care ținea spritul, de i-o scâldea în lacrimi până și a s'întregește tristă funcțiune. Și când plecarăm, se aruncă să-i sărute mâna: „Dle doctor, sărutu'ți mâna, doar s'o mântui fata”. Mai pătrunzătoare expresiune a iubirei de mamă n'am văzut. Își iubesc bietele copii, dar probează și la copii cu spânul și cu fel de fel de leacuri băbești, în loc de a aduce repede medic la bolnav. Preoțimea ar implini aici o mare misiune, dacă ar alerga cu sfatul în ajutorul bietului popor, care se svircolește în pejudiciile sale.

Dacă ar fi văzut acele mame, cum doctorul, ajungând acasă, s'a schimbat din creș-

dar' jumătatea activelor este elocată în cambii.

Fiind cambii după firea sa o hârtie curat comercială, predilecția ce o are totuși și la institutele noastre românești se explică prin avantajele sale particulare. Cambii se încasează după o procedură cu mult mai strictă și mai scurtă, fiind de durată scurtă, capitalul elocată în cambii este relativ cel mai mobil și în fine fiind, ca și banul, transmisibil, constituie însuși o resursă de credit, creditul ce și-l câștigă institutele prin reescompt.

După-ce propriamente comerțului românesc nu avem, cambii ce ajunge în portofoliul unui institut românesc, este lipsit astfel de calitatea particulară comercială, sorginta acestui cambii este numai arare ori din vre-o daravere comercială și se poate privi mai mult ca un document, dat pentru asigurarea unui împrumut luat de la bancă.

În șirele următoare ne vom ocupa totuși de cambii ca hârtie de bancă, cu considerațiune însă și la împrigiurările și usanțele urmate în general și la institutele noastre.

Comerțiantul vânzându-și marfa, până la suma facturii emite asupra cumpărătorului cambii, pe care să-l plătească la un timp anumit la ordinul vre-unui creditor al său, astfel s'a creat un cambii comercial, pe care trassatul (cumpărătorului) aflându-l în ordine, îl acceptează.

Posesorul cambii (în cazul de față remitentul) poate efectui cu acest cambii plăți, îl prevede cu girul său și îl transmite mai departe. Dacă acum noul posesor are lipsă de numerar înainte de expirarea cambii, îl vinde băncii. Banca cumpără buciros cambii, având profit la interesele ce le detrage. La operațiunea aceasta banca cumpără o pretensiune, care numai mai târziu se poate încasa, și detrage interese de la ziua cumpărării până la scadența cambii. Operațiunea aceasta se numește: *escompt de cambii*.

Procedura institutului de bani la escomptarea de cambii este următoarea:

Cambii prezentat băncii spre escomptare se supune înainte de toate *ensurii*, adică se examinează, dacă subscrierile de pe cambii oferă ori nu destulă garanție, stabilesc etalonul de escomptare, refuză cambii cu scadență lungă (în us este mai ales scadența de 3—4 luni) și peste tot se decide, dacă escomptarea cambii prezentat convine ori nu băncii. Censura se cere să fie cât de conștiințioasă, ca în portofoliu să între numai material de prima calitate deplin asigurat.

tet până în tălpi, ce spălături de carbol și-a făcut cum după acestea nu s'a apropiat de copilul său două zile, ar înțelege, că ce grozav lipicioasă e acea boală, căci doar doctorul încă și va fi iubind pe unicul său copil și nu buciros se desparte de el pe zile întregi.

Altfel acest frumos și sdravăn popor are bune porniri. Muncește și câștigă, însă nu destul după poziția ce o are. Are lipsă de povețe economice, căci pe vremea militarismului avea de toate de-a gata, autoritatea militară se îngrijia de ei ca să trăiască după o zi pe alta și să și crească soldați. Moșiile erau familiare și nu le puteau instrăina, și apoi tot omul o lucra cum li da mâna cât să-i dea de traiul vieții. La agonisire nimeni nu se gândia.

Acum s'a schimbat situația. Comuniunile de avere se desfac și apoi ușor se pot prăda, dacă nu va fi cine să-i învețe cum să le păstreze și să le facă mai productive, deoarece acum nu e la spatele lor comanda militară. Fără o rațională economie povățuită de conducătorii lor frești, ușor se pot pomeni fără moși și iobagii altora.

După censurare, cambii trece în administrarea tehnică a băncii, care consistă din: examinarea minuțioasă, escomptarea și trecerea în registre (contarea) a cambiiului.

La examinarea cambiiului în primul plan trebuie să observăm, că întrunește ori nu cambii cele 8 cerințe esențiale normate în lege (L. C. §. 3) și dacă e ori nu în regulă timbrat. Atât pentru economisirea de lucru, cât și pentru evitare de greșeli ce se pot ușor strecura, institutele umplu însă cambiiile numai cu datele de tot indispensabile și numai în cas de necesitate (pentru reescomptare ori protest) se întregeste textul întreg. E us a se pune datul emiterii, scadența, suma cu cifre eventual și cu litere și acceptantul cu domiciliul. Timbrul la cambiiile, a căror durată de la datul emiterii până la scadență nu trece peste 6 luni — în sensul legii de timbru — se ia după scala I, ear' cele cari trec peste 6 luni, după scala II.

Cambii netimbrat în regulă, se refuză. După-ce am examinat cambii și l'am aflat coresponzător acestor cerințe, urmează *escomptarea*.

Despre cambiiile prezentate spre escomptare, banca extradează o consemnare numită listă ori notă de escompt. Lista ori nota de escompt cuprinde în sine cambiiile dintr'o zi escomptate prezentatorului, în consecință o listă ori notă poate suna despre unul sau mai multe cambii.

La calculul escomptului de cambii, trebuie indispensabil să cunoaștem următorii factori:

- ziua escomptării, respective ziua în care se execută operațiunea;
- scadența cambiiului respective ziua în care suma cambiiului se va plăti cu numerar;
- valoarea nominală, respective suma despre care sună cambiiul și
- etalonul de interese.

Intervalul dintre ziua escomptării și ziua scadenței se exprimă în zile. În unele state la calcularea zilelor luna se ia cu 30 zile, în Austro-Ungaria usanța comercială a stabilit la escompt zilele după calendar, respective lunile cu 28, 29, 30 și 31 de zile.

Condițiunile de escomptare, interese, provisiuni etc. se stabilesc prin institutele, ce fac acest comerț; a arăta cum și în ce chip se fixează etalonul și se stabilesc condițiunile, nu poate intra în cadrul acestui articol.

În reasumat vom arăta totuși condițiunile băncii Austro-Ungare, fiind acestea și de altfel cu abateri mai mari ori mai mici — normative și la alte institute.

Îndeosebi prăsierea vitelor e aici priințioasă, și zică lumea ce o zice într'alte, dar bun lucru a s'întregește pretorul Péczeley atunci, când li-a adus rassă de vite de Pinzgau, căci prin aceea se va alege valea Alma giului în scurtă vreme cu un bogat export de vite.

Consistorul din Caransebeș ar face un mare bine, dacă ar repara greșeala comunității de avere prin aceea, că la institutul pedagogic teologic din Caransebeș ar da o importanță cât de mare catedrei de economie, ca în chipul acesta preoțimea și învățătorimea să inaugureze acolo o economie rațională, spre binele poporului, mai ales că am văzut-o interesându-se de soarta materială a poporului. Aceștia ar pute înființa și o reuniune agricolă, ca cu puteri unite să introducă pe popor la acele isvoare de venit, la cari ajung acolo.

E timpul, când trebuie să ne luminăm asupra forțelor noastre și să arătăm cu cuvântul și cu fapta tot ce credem că e spre binele poporului, căci în el e țaria noastră.

Unchiașul.

Cambii să fie extradat în valută austriacă, să aibă cel puțin 2, dar' de regulă 3 subscrieri bune, cu deplină garanță; cel mai lung termen e de 92 zile și să fie cu domiciliul în vre-unul din orașele, unde banca are filiale. Suma escomptată se poate ridica ori în ziua escomptării, ori a doua zi după escomptare. Zilele se iau după calendar. Suma de interese minimală este 30 cr., interesele se detrag mai puțin pe 5 zile, la cambiiile din provincie pe 10 zile.

După escomptarea cambiiului, respective după plățirea sumei escomptată, cambii se trece în registre. Se decopiează, se induce în scadență ca termenul să fie ținut în evidență și se trece în registrul special al cambiiilor intrate.

Cambiiile, cari nu se folosesc spre reescompt, se păstrează sortate după scadență în casă și formează portofoliul institutului. La scadență cambiiile se încasează prin numerar ori prin prelungiri.

În cas de neplătire, banca protestează și improcesuează cambiiul prin avocat.

Protestul este un document judecătoresc, prin care se constată că s'a prezentat ori s'a încercat prezentarea cambiiului pentru plățire și că această prezentare respective încercare a prezentării, a rămas fără succes. Protestul se poate lua mai de timpuriu în ziua scadenței după 12 oare a. m.; trebuie însă să se facă cel mai târziu a doua zi de lucru, după ziua de plată. Dacă cambiiul nu s'a protestat, posesorul pierde dreptul de regres cambial față de trassant și indosanți, cari ies din obligo. Dreptul de regres cambial față de acceptantul — fără considerare la ridicarea ori neridicarea protestului — se prescrie în decurs de 3 ani, de la scadența cambiiului.

Posesorul unui cambii protestat este dator să înștiințeze, că cambiiul nu s'a plătit în scris pe nemijlocul său anterior; în timp de două zile după ridicarea protestului fiecare anterior este dator a în cunoștința în asemenea mod pe anteriorul său mai departe. Posesorul poliței sau indosatarul, care neglijă încunoștințarea este responsabil pentru paguba provenitoare de aci față de toți, respective față de anteriorii peste cari a sărit la încunoștințare.

Dreptul de regres al posesorului cambial se extinde:

- asupra sumei cambiale neplătite, cu 6% de la scadență;
- asupra speselor de protest și a altor spese.
- asupra unei provisiuni cambiale de 1/3 %.

Pretensiunile de regres ale posesorului poliței se prescriu, dacă în trei luni de zile de la scadență nu se validează.

În comerțul de cambii sub altă explicație cad apoi operațiunile de incasso, cumpărarea și vânzarea de devise, arbitragiu de cambii.

Cu aceste operațiuni se ocupă însă numai institute mari, de primul rang; ele nu ating cercul de activitate al institutelor noastre.

Sever Bocu.

Partea Literară.

Pagini din istoria României.

Luptele Românilor

de

G. COȘBUC.

1876—1878.

II.

Smulgerea Griviței.

VI.

Dorobanții s'au bătut Sâmbătă după amezai. A doua zi, Duminecă, au purtat o luptă și călăreți noștri.

V-am povestit că opt regimente de călăreți, patru ale noastre, patru ale Rușilor trecuseră încă de Mercuri seara peste râul Vidului, ca să păzească căile spre Rahova și spre Sofia. Ai noștri păziau calea Rahovei și se întinseră pe șes, pe la câte-va sate și se apropiară până în dreptul Opanezului, având străjeri mai până la podul Plevnei.

Îndată ce i-au zărit Turcii de dincoace de riu, din redutele Opanezului, au început să bată cu tunurile și să-i împrăștie. Călăreții s'au așezat apoi la satul Gorni-Etropol.

Duminecă până în ziua, Turcii de la Opanez au plecat cu multă putere de pedestrimă, cu călăreții și cu tunuri, să alunge pe ai noștri de la Etropol.

Călăreții noștri aveau cu ei douăsprezece tunuri, dar pedestrimă nici macar un om.

Tunurile lor erau așezate pe un deal în vale călăreților. În fața tunurilor erau semănături de porumb până în râul Vidului. Ai noștri vedeau pe de-asupra porumbului, cam la vr'o două mii de pași, râul Vid și podul de peste el, ear de-acolo însinte dealurile Plevnei. Iar pe dealuri vedeau scoborind șiruri de pedestrimă turcească și în arma ei călăreți de al lui Osman.

Ear din Opanez băteau tunurile spre Români.

Tanarii noștri lăsa în pace Opanezul și-și îndreptară tunurile spre pedestrimă. În scurtă vreme călăreții turci au apucat fuga la vale spre Vid, ear pedestrimă s'a împrăștiat pe după dealuri și nu s'a mai văzut. Atunci ai noștri își îndreptară tunurile spre Opanez și se gălăviră vreme de un ceas cu cei din redute.

Porumbul era mare, și Turcii străcurându-se prin porumb îl depe dealuri, scoborîră pe nesimțite până la riu, apoi trecură în liniște râul, pedestrimă și călăreții, și dintr'odată răsăriră pe șesul Etropolului. Ai noștri nici nu visau de asta.

Turcii isbeser pe roșiorii de strajă și-i alungă îndărăt. Apoi se revărsă spre sat: în frunte veniau patru tunuri, apoi șese batalioane de pedestrimă răsfrate pe câmpie, ear pe de latură Cerebezi călări.

Românii se zăpăciseră o clipă, căci nu s'asteptau să fie isbiți așa fără de veste. Dar îndată începură tunurile să bată în pedestrimă turcească, ear roșiorii și călăreții se gătiră de năvală.

Escadroanele se rinduiră după obiceiul luptei. Roșiorii în mijloc, călăreții pe margini. Căi începură să necheze și să frământă pământul cu picioarele; trompetele își cântau cântecul de adunare; ear oficerii cu sabia în vânt și cu chipul pe ceață alergau pe dinaintea stolurilor, îmbărbătând și dând povețe flăcăilor.

Ear Turcii tot înaintau. Tunurile noastre nu-i puteau opri.

Atunci trompeta dete semn de năvală. Căi s'asvirlă în două picioare, roșiorii strigară ură și deteră căilor pînă. Căi porniră cu iuțime; roșiorii, plecați pe coama căilor, cu sulțile întinse se năpustiră spre pedestrimă, isbind-o de pe laturi. Dar Turcii se țineau în rinduri strînse, și năvalirile roșiorilor nu i-au putut împrăștia.

Roșiorii se mai asvirlă odată, se asvirlă a treia oară, ocolind șirurile pedestrimii, căutând s'o isbească fără de veste ba de ici ba de colo. Două stoluri de roșiorii descăleacă, flăcăii s'ascund prin porumb, și pedestrimă încep să tragă focuri de carabină.

Intr'aceea se auziră dintr'odată strigăte de război ale Cazacilor. Din depărtare de unde erau Cazacii auziră tunul urlând la Etropol, încălăcară fără preget și porniră în goană să vadă ce-i.

Și pe când se svirecoliau roșiorii să spargă șirurile Turcilor, Cazacii cad deodată în coastele pedestrimii lui Osman.

Se înfăcșurase lupta. Strigătele de Alah, Alah ale Turcilor și de ura ale roșiorilor amestecate cu sbierete căzăcești, făceau un vuiet înfiorător. Și s'auziau nesbezurile căilor, și zăngănitul săbiilor, și focuri de

pușcă, și vaiete de răniți, ear de pe deal urlau tunurile noastre, bătând în Turci de pe margini cari spriginiau lupta. Obuzurile noastre au împrăștiat companie de sprigină, și în urmă Turcii răsbiiți au început să se dea îndărăt.

Roșiorii i-au urmărit cu focuri de pușcă. Turcii dintăiu au răspuns cu focuri și s'au retras încet, în urmă s'au rinduit în linii dese și au apucat-o mai repede spre Vid.

VII

Luni, cât a fost ziua, pedestrimă de pe lângă Plevna s'a tot pregătit de năvală.

O parte de oșteni au tot săpat șanțuri și redute și s'au întărit prin locurile pe unde se putea bănuși că va căuta Osman loc de fugă. Iar altă parte avea să dea năvală, își ridică întări de pământ, ca să aibă loc de împotrivire dacă în templarea unei neisbânzi, i-ar isbi Osman căutând să-i depărteze de Plevna.

Domnitorul nostru, fiind cap al întregii oștiri, a rinduit locurile pentru toate oștirile, și pentru celea rusești.

Toți se pregăteau ca de o căștorie lungă și prin locuri străine, al cărei sfârșit numai Dumnezeu putea să-l știe. Unii erau triști și cu inima strînsă, alții cântau doine jalnice de prin munții țării lor și cu toții erau duși pe gânduri. Cei ce împietiau nuielele ca să facă fășine, par'că și împietiau zilele truditei vieți într'un singur mănunchiu pe care aveau să-l asvirlă mîne într'un pustiu de șanț turcesc, de veci vecilor. Iar alții săpând pe dealuri șanțul lor de adăpost, ridicau sapa cu ostăviri și li se părea că-și sapă mormântul lor, și gândindu-se la trudele bănuite ale zilei de mîne, le venia par'că de pe acum să se azeze în mormântul pe care-l săpau și să tragă pământul peste ei.

Și câte unul, curățindu-și ba oneta pe un răzor unde-va, se gândia că poate și dincolo, în Plevna, pe un răzor o fi stînd un Turc curățindu-și și el baioneta, și că puterea Celui de sus i-o fi hotărît unul pentru altul să se străpungă cu baionetele.

Și toți alergau, toți se prețitau, umblînd înși și ea scuturați de friguri, și ochii multora vor fi fost umezi de lacrimi. Mamele acasă plîng și ele, rag boii în băta-tură, se joacă prin curte copiii, și uite dincoace oameni svirecolindu-se în țărîna scormonită de obuz, coame pustii de dealuri văi întunecate și pline de sânge...

Tuturor oștenilor li s'a dat astăzi vin și mîncare mai bună. Apoi li s'a mai dat mîncare pe două zile, s'o aibă cu ei carne feartă și pesmeți, ear pâne și brînză pe trei zile; plumbi li s'au împărțit flăcăruia pe câte trei zile. Toți trebuiau să aibă apă în bidoane.

Oștenii de linie aveau să fie îmbrăcați numai în tunici și cu chipiuri albe în cap. Mantalele aveau să 'și-le lase în lagăr. Dorobanții însă trebuiau să fie cu mantalele pe ei.

Ranițele trebuiau să 'și-le lase cu toții în lagăr.

Căpitanii au căutat printre companii pe toți oștenii mai slabi de făptură și i-au dat de o parte. Dumnezeu singur știa, ce zi de amar și de trudă avea să fie ziua de mîne, de aceea au fost aleși să plece la năvală numai flăcăii voinicii și puternici, care ar fi putut să rabde o zi și o noapte toate nevoile și greutățile câte țile ai fi închipuit cu mintea.

Ear de altă parte, căpitanii întrebau pe flăcăi dacă voiesc să meargă în război ori să stea în lagăr. „Mîne va fi pierire cumplită, băieți“ ziceau căpitanii, „și la moarte nu silim pe nimeni să se duă. Nu facem silă nimănui să s'asvirlă cerii; cine vrea dintre voi, să spue, și să rămână în lagăr“. Oștenii de linie n'au avut dreptul

să se rostească; trebuiau să meargă la pierire, vrînd-nevrînd. Voie să se rostească au avut numai dorobanții. Dar nici unul dintre Români nu s'au ridicat să spue că vrea să stea în lagăr. S'a găsit căți-va Ovrei, care au găsit pricină, singur ei vre-o cincizeci, și au rămas.

Pe seama acestora, a celor slabi și a celor fricoși, au rămas în lagăr, departe, ranițele și mantalele.

Și li-s'a spus flăcăilor, să îmbrace pe ziua de mîne pantalonii albi de pânză, atât Rușii, cât și Români.

Asta se făcea pentru ferirea de incurcături, căci hainele ostășești fiind cam aceleași, și ale Turcilor și ale creștinilor, albastre ori roșii, se putea întempla — precum s'a întemplat mai tîrziu — ca de departe să nu se cunoască batalioanele, și să impuste Rușii în Ruși. Români în Români, ori să lase pe Turci să se apropie, crezîndu-i după haine creștini. Pantalonii albi erau cel mai bun semn de deosebire, căci pantalonii albi nu poartă Turcii nici odată.

Domnitorul dase poruncă dintru început, ca toți oștenii ruși și români, să poarte tot-deauna pantalonii albi și chipiuri lavilite cu pânză albă. Dar mai tîrziu, îndelungându-se războiul și rupîndu-și oștenii hainele, nu s'au putut ține de poruncă.

Și li-s'a mai spus oștenilor noștri, să nu asculte de nici un semn auzit și văzut din depărtare, fie de trîmbiță, de gherătură, de rachete ori de steag, ci numai de porunca de-a dreptul auzită din gura unui om cunoscut. Căci Turcii puteau să fățărească aceste semne, și cu viclenie să le facă într'adins, ca să tragă în cursă pe creștinii și să-i ducă la pierire.

Și cât a fost ziua, căpitanii au tot dat învățături oștenilor cum are să fie lupta, și povețe cum să se poarte. Povețele erau date în scris de însuși Domnitorul Carol. Eată ce spunea Domnitorul:

„Redutele vor fi isbite de câte patru batalioane. Flăcăii din cel dintăiu batalion parte vor fi răsleșiți, ca ochitorii, parte vor duce scări, sapa, lopoți, fășine, sacii de pământ. Aceștia vor duce pușca, țînînd-o de feavă și nu vor trage cu ea de loc. Ochitorii vor înainta și ei fără să descare pușca până ce vor fi aproape de șanțuri și de redute. Atunci vor sta pe loc și vor ochi de aproape și spre parapet și prin șanțuri, și în vremea asta cei cu fășinile vor arunca fășinile în șanț ca să-i umplă, se vor scobori și vor potrivi scările de urcuș pe parapet.

Apoi flăcăii dintr'al doilea batalion, în șiruri strînse, vor da năvală în pas alergător și vor năzui spre șanțuri, vor trece peste fășine, se vor urca pe scări și se vor strădui să se urce pe parapet.

Trebuie să li-se bage flăcăilor în cap lucrul — zicea Domnitorul — că pierderile vor fi puține, dacă flăcăii vor alerga iute spre redută, fără să stea pe loc și fără să tragă cu pușca; și dimpotrivă, dacă se vor opri în drum și vor ochi, au să piară mulți“.

Năvala de pretutindeni trebuia să se dea la trei ceasuri după amiază. Oficerii s'au adunat cu toții la un loc, la Domnitor, și și-au potrivit la fel toate ceasornicele. Domnitorul Carol a înștiințat pe toți, că mare de la amiază va sta pe tot timpul năvalirii pe un deal între Plevnița și Grivița și de-acolo va cărmui luptele.

Spitalele pentru răniți s'au așezat prin văi, unde era apă destulă, și pe lângă fântâni, dincolo de satul Grivița.

Până tîrziu în noapte a fost mișcare și vuet în tabără. Se cunoștea, că se fac pregătiri de o luptă mare. Prin întuserec se mai vedeau încă prin văi călăreții alergând să ducă porunca, oficerii dînd roate ca să vadă, dacă toate sunt în rînduială.

Cărutele oștirii ducînd plumbi și merinde flăcăilor. Ear prin corturile oficerilor

a fost lumină până în zorzi; dorobanții pe lângă tăciunii fumegători au veghiat toată noaptea, neputînd să adoarmă.

Și ploua.

Până azi fusese tot vreme bună. Azi spre seară s'a lăsat ceață, și a început să cearnă mărunt și rece. Și a plouat cât a fost noaptea.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE

„Povestea unei coroane de oțel“, de iubitul nostru poet *George Coșbuc*, a apărut în București, în editura librăriei *C. Sfelea*, cu o mulțime de ilustrațiuni intercalate într'un text istoric-poporal, ce se extinde pe 260 pagini ale volumului în format octav mare, cu un tipariu fumos și cât se poate de bine îngrijit. Prețul: 1 leu 50 bani.—Din titlul cărții încă se poate vedea, că ea cuprinde istorisirea despre

„Restaurarea domniei românești și războiul pentru neașternere“, scrisă *anume pentru țărînină*. Începînd dela introducerea, până la pagina ei din urmă, cartea aceasta, indeosebi, este scrisă cu atîta foc și dragoste de neam, cu atîta măiestrie și farmec și într'o limbă atît de dulce poporală, încît, începînd odată s'o citești, n'o mai poți lăsa din mîni pîn'ai isprăvit-o. Și după-ce ai citit-o odată, din nou o începi și mereu o citești și tot nu te mai saturi. — O adevărată podoabă literară și un mărgăritar neprețuit în literatura noastră poporală. Ear serviciul, ce are să facă opul acesta țărînilui cărturar nu numai în România, ci în toate țările locuite de Români,—nemăsurat va fi. Va reînvia, unde va trebui, va potența, unde este: adevăratul simț național, iubirea curată de neam și de patrie, îndemnul spre fapte mari și glorioase și neclintita dragoste pentru limba strămoșească.

Un păcat neiertat va comite ori care familie românească, din saloane până în bordeiu, — care ar întrelăsa a-și împodobi masa și bibliotecă cu acest mai nou mărgăritar literar al iubitelui nostru poet *Coșbuc*.

„Foata Pedagogică“ apare în Sibiu sub direcțiunea dlui *Dr. D. P. Barciuanu*. În Nrul 17 din 13 Sept. anul al III-lea are următorul cuprins: Chestiunea pedepselor în școala poporală (continuare), de *Iosif Velcean*, învățător. — Ceva asupra ocupațiilor de casă. — Din literatura școlară. — Informațiuni. — Felurimi. — Corespondență.

Almanach, edit de „Reuniunea învățătorilor români de la școlile confessionale gr.-or. din diec. Caransebeșului“, din incidentul adunării generale iubitoare, ținută în zilele de 10/22 și 11/23 Septembrie 1895, cu care ocaziune s'a inaugurat monumentul lui *Constantin Diaconoviciu-Loga*. — Editura comitetului reuniunii. — Sub acest titlu harnica reuniune a învățătorilor noștri din diecesa Caransebeșului a scos de sub tipar în „Tipografia diecesană“ din Caransebeș un op voluminos, peste 230 pagini, în format mare și elegant, avînd un cuprins bogat și de interes general. Prețul cărții este numai 1 fl. v. o. și se poate comanda de la „Librăria diecesană“ din Caransebeș.

Gramatica Română pentru învățămîntul primar, partea I. de *Ioan Petran*, profesor siminarial (apărută în Arad, 1898 prețul 15 cr.) e aprobată de Ven. Consistoriul din Arad. Venitul curat al acestei cărți didactice este destinat pentru înființarea unui fond, din care să se premieze învățătorii noștri, cari se vor distinge pe tererul învățămîntului și, indeosebi, în propunerea limbii materne. Se poate comanda și dela adm. „Tribunei Poporului“.

NOUȚĂȚI

Arad, 15 Septembrie 1899.

Listele viriliștilor din Arad pentru anul 1900 sunt de erii expuse pe timp de 15 zile în cancelaria primăriei orașene, unde cei interesați pot să le vadă în fiecare zi și pot face observațiile, ce le-ar avea în contra întocmirii acestor liste.

Manevrele. Marșia trecută s'au încheiat exercițiile de manevre ale trupelor ardeleni la Ibașfalău și giur, unde au fost concentrați 12.000 de combatanți.

— Manevrelor marș de toamnă, cari erii și altelei aveau să se țină la *Păpa* (în comitatul Vesprim) și la cari se aștepta să asiste și Majestatea Sa Monarhul, au rămas de astădată, fiindcă Majestatea Sa n'a putut să vină, deși cu zile mai înainte i-se făcuseră acolo cele mai pompoase pregătiri de primire.

O preparandie șovinistă. Din anuarul preparandiei de stat din loc extragem următoarele date mai de interes pentru noi: În anul școlar 1898/9 la acest institut s'au înscris 11 elevi români, iar examen de calificare au făcut 4 Români. Limba română în anul școlar trecut nu li s'a propus. Dealt-cum relativ la această chestie eată ce scrie directorul acestui institut: „Corpul didactic și direcțiunea țin de prisos îndeplinirea acestui post (catedra de limba română), deoarece elevii români cunosc atât limba română, cât și cea maghiară, iar elevii maghiari și germani nu se înscriu.... Afară de aceea, profesorii de limba română pun temeiul pe literatura română, iar aici se dă destul privilegiu a răspândi șovinismul român și a contrabalansa spiritul patriotic ce strălăbește între elevii români ai noștri.” — Va să zică, după acești domni, a propune limba și literatura română înseamnă: a agita?! Minunați dascăli! — Într'alt loc arară, cât de dorit ar fi un internat, în care ar pute fi atrași partea cea mai mare a elevilor dela preparandia ort. română din loc. De aceea, noi trebuie să fim cu băgare de seamă la toți pașii lor. Trist de tot, când dlor prin momeli cred a ademeni elevii noștri! Mai la vale tot în acel anuar cetim: „În timpul mai nou s'a pornit mișcare mare în comunele române din comit. Aradului în interesul înființării de școli de stat.” O afirmare lipsită de orice temei. Pe cât știm, în comitatul Aradului poporul nostru nicăiri n'a cerut și nu va cere școală de stat. Dară acestea totuși se înființează, deși trebuința de ele nu e nici într'o comună românească, — aceasta se întâmplă din hiperzelul organelor statului și fără învoirea poporului.

Un nou Mecenat al Academiei române. Decedatul proprietar *Ignătescu* din Craiova a testat Academiei române întreaga sa avere, al cărei venit anual este peste 35.000 de lei. La înmormântarea generosului decedat Academia a delegat ca reprezentant al său pe membrul V. Maniu.

Dar bisericeii. Vrednicul creștin *Nicolae Jugănar* din Turcheșul-Săcelelor a dăruit bisericeii de școală 200 fl.

Școală comunală în Covășinț. Ni se comunică știrea, că în comuna Covășinț toamai acum se zidește o școală comunală pompoasă, și încă pe cheltuiala comunei. Covășințul este o comună românească fruntașă, și așa, e de mirat, cum a putut comitetul comunal să se învoiască la suportarea școlii unei astfel de școli pe teritoriul comunei. Ori nu au Covășințenii ce să facă cu banii? Biserica le este într'o stare deplorabilă, și dacă nu o reparază, azi-mâine amenință cu ruinare. Apoi e desgrădită, pe

un loc neglijat și plin de burueni! În adevăr și-e jale și te cuprinde compătimirea, când vezi pe bieții țărani, cum sunt constrinși de antistie a căra la școala comunală materia lor trebuincios. Unde sunt conducătorii? Unde sunt luminătorii și povățuitorii poporului?

Studentii români la gimnaziul de stat din Arad. La gimnaziul regesc din loc în anul școlar 1898/9 s'au înscris 34 elevi români, dintre cari 2 în decursul anului au părăsit institutul. Ceialalți: 32 toți au prestat examenul cu succes bun așa, încât nici unul n'a rămas repetent. Examenul de maturitate l-a depus 1 cu eximia: I. *Garoiu*. Calcul general eminent au 7; bun: 6. La cursul de limba română au luat part toți elevii români; o împregiurare, care numai îmbucura ne poate, dovedind aceasta, că stările de mainainte s'au îndreptat spre bine.

Causele, pentru-ee scade pe an ce trece numărul Românilor la acest gimnaziu, nu ni le putem explica în desjuns.

Grivița. Sâmbătă s'a serbat în biserica metropolitană din București liturgie și parastas pentru soldații căzuți la lăzarea Griviței în 1877, cel mai strălucit act de vitejie a armatei române. A servit însuși Metropolitul-Primat. Regele a fost reprezentat prin colonelul *Georgescu*. Au asistat la serviciu autoritățile civile și militare și un mare număr de ofițeri ai garnizoanei, cari au participat la războiul din 1877—78.

O comună desfrânată. Prin foile maghiare de câte-va zile își face turneul o știre, care nu dă tocmai bun atestat despre viața morală a filor „națiunii” atât de privilegiate. E vorba adecă despre comuna *curat maghiară Mező-Kovácsbáza*, din comitatul Cenadului. O „domnișoară” de acolo a primit îngăduința, ca să deschidă pentru „publicul” comunei un *bordeiu* sau o casă publică. Poate în sine nici n'ar fi lucrul acesta tocmai atât de scandalos, dacă reprezentanța comunală nu i-ar fi destinat locul tocmai în strada principală, în *nemijlocită apropiere de biserică și de școală*, în casa „Insoțirii de credit și economii” a maghiarimeii din Mező-Kovácsbáza! — Acest simțământ de etică a scârbit în câțiva chiar și pe foile maghiaro-jidane. — Numai reprezentanța comunei Mező Kovácsbáza tace și se desfășează în noua sa „reformă” comunală.

Banotele de un floren cari poartă datul de „1-a Iulie 1888”, după cum sună un avis al ministrului comun de finanțe, cei ce eventual mai au dintr'însele, pot încă să le schimbe numai până la 31 Decembrie 1899 calendarul nou la casele de schimb ces. și reg. și la banca centrală de stat din Viena.

Blanchetele vechi de cambii, cu 1-a Octombrie st. n. a. c., vor fi scoase din circulație și în locul lor se vor introduce alte blanchete de cambii noue.

O invenție. Tinerul *George Moga*, elev-pedagog la seminarul diocesan din Arad, a născocit un soi de băț de preumblare, în lăuntru cu un aparat deosebit, care răspândește, la trebuință, lumină ca un felinărăș. Deocamdată a făcut-o numai cu întrebuintarea gazului aer și petrolului; pe când acum se trudește a găsi chipul, cum s'ar pute întrebuinta și electricitatea. Cine s'ar interesa de invenția d-lui *Moga*, să-i scrie pe numele lui la seminar.

Ninsoare. Din Innsbruck se raportează, că în Tirol ninge deja de câte-va zile. Alaltăieri dimineața ninsoarea ajunsese până jos la înălțime abia de 1200 metri peste nivelul mării. Pășunatele Alpilor sunt sub groase straturi de zăpadă. Temperatura e de 46° R. Pe Brenner stratul de zăpadă e de un metru și jumătate. — Din Meran încă

se raportează despre ninsoare grea, orcan și frig mare, asemenea și din Liptó Szt-Miklós, unde e un adevărat timp de iarnă. Pe munții din ținutul Orăștiei încă a nins zilele acestea.

Din *Vahug* (în Banat) ni-se scrie, că în dimineața spre 12 Septembrie oamenii s'au trezit cu satul și cu câmpul îmbrăcat în pătură de zăpadă. Earba mai multor inși, cari nu și-au cosit-o până acum, stă acoperită de nea; iar pe muntele din apropierea satului păturile de zăpadă sunt groase ca în luni de iarnă, despre ceea-ce nici cei mai bătrâni din sat nu și aduc aminte să se fi întâmplat încă pe vremea asta.

Căpitan de poliție osândit. Comisiunea municipală a comitatului Pojon a osândit zilele acestea la pierderea oficiului pe căpitanul de poliție *Vashegyi Péter* din orașul Szentgyörgy, pentru o mulțime de abuzuri ce a săvârșit în oficiul său.

Băile de la Borsec. După o știre a foilor unguerești din Cluj, consulul austro-ungar din Africa, împreună cu un soț al său, are de gând să ia băile de la Borsec în întreprindere pe timp de 50 de ani. Se zice, că el ar voi să investească un capital de două milioane în aceste băi, construind și o linie ferată, ear' după 50 de ani băile împreună cu toate investițiunile s'ar înapoia comunei. Amintitul consul se zice, că e de naștere din Reghinul-săsesc și că averea și-a câștigat-o în străinătate.

Soldați trăsniți. Într'una din nopțile trecute mai în toate părțile țerii au băntuit vijeli grozave cu ploaie mare și cu trăsnete, pricinuind pagube considerabile. Acum se scrie, că în acest timp furtunos în apropiere de *Alsó-Késmárk* fulgerul a lovit de două ori după olaltă într'un cort al soldaților dela manevre. *Patru soldați pe loc au fost uciși de fulger.*

Cutremur de pământ. Luni noaptea spre Marți s'a simțit în Gyöngyös (comitatul Heves) cutremur de pământ, având direcțiune sudvest-nordestică și durând două secunde. În casa proprietarului F. O. păharele de pe masă au început a zăngăni și ciocnindu se la olaltă s'au spart, ear' scaunul-scrânciob a început de sine să se lege.

Ce culoare are soarele? Ori-cât de curiosă s'ar părè această întrebare, ea își are importanța științifică, și savanții astronomi *Langley* și *Sec* s'au apucat de a făcut o serie de observațiuni în studii în scop de a o rezolva. Și învățații au ajuns la conclusia, că soarele este albastru, și dacă nu-l vedem strălucind astfel, cauza este atmosfera ce încungiuă pământul. Dacă n'ar fi învelișul acesta de aer, cu prăvurile și cu picăturile de apă împregiurului planetei noastre, atunci noi am vedè soarele strălucind într'o culoare albastră (violetă) din cele mai frumoase. Un aer cu un soare albastru și stele de toate culorile, ar fi un adevărat foc de artificii...

Atelier român. Atragem atențiunea estimatelor noastre cetitoare asupra anunțului d-soarei *Lucretia Vuc*, publicat pe pagina din urmă a ziarului nostru. Stimabilele dame române sunt rugate ca să se adreseze cu toată încrederea către naționala noastră, al cărei atelier se bucură de un renume bun.

Din public. *)

Epistolă deschisă, către Ioan Burza econom în Pâncota.

În primăvara și vara anului curent, de câte-ori ne am întâlnit în promontoriul comunei Pâncota, la viale, între altele îmi spuneai adânc mâhnit și revoltat până în suflet, după-cum ziceai, că: Țăranul din *Moroda Nicolae Iogia*, cu ocaziunea alegerii

*) Pentru celea cuprinse în rubrica aceasta redacția nu primește răspunderea.

de comitet, al promontoriului s'a purtat în mod scandalos, că l'ai încredințat cu culegerea de plenipotenți pentru votare, având intențiunea a alege Români, care câștigându-le mi-ai zis că le-a dat la crișmariul din Pâncota *Kövágó*, — care a și votat cu ele pentru străini și în chipul acesta Iogia s'a lăpădat de Români, renegându-și trecutul său.

Pe lângă acestea mi-ai spus și aceea, că ar fi dat o plenipotenție a tatălui său, care deja e mort de vre-o 2 ani și că și cu aceea ar fi votat crășmarul *Kövágó*.

Acestatea spunându-mi-le ai zis totodată, că această împregiurare o poți documenta cu protocolul de votare chiar. — În Nr. 109 al prețuitului ziar „*Tribuna Poporului*” a și apărut o notiță, care descrie această împregiurare, — la care însă numitul *Nicolae Iogia* și răspunde în Nr. 118 al acestui prețuit ziar, cerând desvélirea adevărului din aceea notiță.

În interesul adevărului și al cestiunii de caracter, te provoc, ca în termen de 14 zile, tot în coloanele acestui ziar, să probezi adevărul aserțiunilor d tale, cu date ori isvoare autentice, căci la din contră, te declar de un calumniator și mincinos.

Moroda, la 2 Septembrie st. n. 1899.

Cu stimă

Dimitrie Nica,

econom și neguțator.

ECONOMIE.

Insoțirea proprietarilor de vii.

Mai mulți proprietari de vii din *Pâncota* și *Măderat* și-au pus de gând să înființeze o Insoțire, al cărei scop ar fi următorul: a se apăra împrumutat împotriva comerțului și concurenței necinstite cu vinuri, prin care proprietarii de vii mai întotdeauna sunt foarte păgubiți; astfel dar' este de lipsă să afle și să pună la cale mijloacele, cum să se vândă vinurile lor cu preț mai bun. Mai departe Insoțirea și membrii ei să poarte, legați la olaltă, grije, pentru a păstra caracterul (insușirea) și reputația (vestea) vinurilor din aceste plaiuri, căci precum este îndeobște cunoscut, în cel de pe urmă an și caracterul și reputația lor au scăzut mult în urma diferitelor înșelăciuni și apurturi ale negustorilor necinstiți cu vinuri.

Insoțirea își propune a da membrilor sei anticipații de bani, precum le va aduce încă și multe alte foloase. Insoțirea va fi pe acțiuni; ear' inițiatorii ei convoacă pe toți proprietarii de vii a se întruni *Duminea viitoare*, 17 Septembrie nou, la casa comunală din *Pâncota*, unde se vor chibzui toate cele de lipsă, și se vor vota statutele.

Grâne.

Din cauza sêrbătoarei ovreești „*Zina lungă*”, Joi, 14 Sept. nicăiri în țară nu s'a ținut târg de grâne.

Prețurile de la 14 Septembrie.

	Arad:	B.-Pesta:
Grâu Aprilie fl.	8.40—8.77 fl.	8.60—8.85
mai slab	7.50—7.70	8.43—8.77
Cucuruz vechiu	5.——5.20	5.05—5.25
„ nou		5.07—5.17
Orz vechiu	5.20—5.30	6.35—7.—
„ nou	4.80—5.—	6.——6.50
Secară Aug.		6.40—6.65
„ pe Oct. „	5.80—5.90	6.15—6.65
Ovês Aug.	4.40—4.50	5.55—5.65
„ Oct. „	—	5.14—5.15

Cursul pieții din Arad.

Din 26 Iulie n. 1898.

Hărțile-monetă română	Cump. fl.	9-48	vând	9.52
Lire turcești				
Imperiali (15 R. aur)		18.90		19.—
Ruble rusești 100 a		126.—		127.—
Galbeni		5.58		5.63
Napoleon-d'or		9.48		9.55
100 Marco germane		58.50		58.95
Livre sterling		11.90		12.50

Editor: *Aurel Popovici-Barciaru*.

Redactor responsabil *Ioan Russu Sirjdan*

Biblioteca Noastră

Apare în Caransebeș.

Director: E. Hodoș.

Au apărut:

Nr. 1 S. S. Secula, Realități și Visări, novelete

Nr. 2. Iosif Balan, Iancu de Hunyad.

Nr. 3—4. G. Coșbuc, Versuri și Proză, cu potretu autorului.

Nr. 5. Gr. M. Alexandrescu, Fabule alese.

Nr. 6. N. Macovișteanu, Dela Sat, piesă teatrală pentru popor,

Nr. 7. Zotti Hodoș, Intocmai! comedie franceză.

Nr. 8—9. O. G. Lecca, Istoria Țigănilor, cu potretu autorului.

Nr. 10. E. Hodoș, Convorbiri Pedagogice.

Nr. 11—12. V. Hodoș, Căntece Bănățene, cu răspuns dlui Weigand

Nr. 13. E. Hodoș, Căntece Cătănești, cu portr. lui T. Doda.

Nr. 14. G. Ciăciunescu, Copii de găsit, snoave, cu potr. autorului.

Nr. 15—17. Ios. Balan, Numiri de localități.

Nr. 18—22. Zotti Hodoș, Poftă bună! Carte de bucate.

Nr. 23—26. P. Drăgălina. Din Ist. Banatului Severin I.

Nrele viitoare: Din Istoria Banatului Sev. de P. Drăgălina.

P. II. Severinul sub principii Transilvaniei până la căderea sa în mâinile Turcilor (1658).

P. III. Resboaiete între Austria și Turcia pentru eliberarea Severinului

P. IV. Înființarea regimentului valaho-illiric, mai târziu romano-banatic nr. 13. (1767—1872),

Partea I. a apărut.

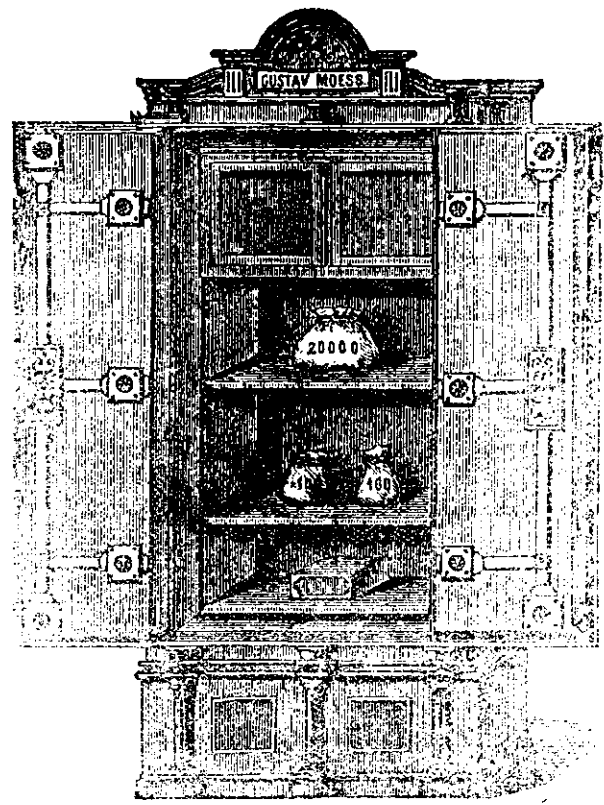
Celelalte au să apară pe rând. *Cei ce doresc să li-se trimită, sunt invitați a ne înștiința, ca să știm câte exemplare să tipărim.* Direcția.

Gramatica Română, pentru învățământul secundar, de Ioan Petranu, profesor la seminariul român gr. or. din Arad Partea I. Etimologia. A apărut în a doua ediție, ceea ce încă dovedește valoarea acestui bun manual de școală și buna primire de care prima ediție s'a bucurat din partea celor competenți. — Prețul e 1 fl. și se poate procura dela autorul din Arad, în a cărui editură a apărut. — Manualul este aprobat și din partea ministrului ungu-resc de culte și instrucție publică.

Curs complet de Limba franceză (Metoda I. Fetter), de Arseniu Vlaicu, directorul școlii comerciale române din Brașov. Partea I. și II. A apărut în editura librăriei H. Zeidner în Brașov. — Prețul unui exemplar broș. fl. 1'20, legat fl. 1'40.

Librăria-editoare H. Zeidner vestește, că, atât la procurarea acestei cărți, cât și privitor la toate opurile scoase în editura sa, la comanda de fiecare 10 exemplare dă câte-un exemplar rabat. Așa, comandând 10 exemplare, se dau 11 exemplare, la 20 se dau 22; la 30 exemplare — 33 etc.

Fabrică de Casse.

În atelierul meu se construiesc

Casse de fer

obiceinute, din cel mai solid material, sigure contra focului și spargerei.

Casse-Panczer

pentru bănci, construite din cel mai veritabil oțel.

Ori-ce spargere e absolut imposibilă fie cu ori-ce instrument anume meșteșugit pentru scopul acesta.

Garantez pe deplin că în termia de 24 oare aceste casse nu se vor pute găuri.

Rog deci On. public, care are trebuință de Casse de fer, să mă onoreze cu încrederea și cu comanda sa, asigurându-mă că va fi pe deplin satisfăcut.

Pentru biserică și comune liferez casse pe lângă solvire în rate după învoială.

Lista prețurilor gratuit și franco.

Cu disti să stimă:

GUSTAW MOESS

fabrică de casse

SIBIU Strada Poplăcei-mari Nr 8.

866 4—

Imprumuturi ieftine pe amortisație

Recomand în atențiunea on. proprietari de pământ și proprietari de case în Arad-centru, că prin mijlocirea mea pot obține până la cele mai mari sume și pe lângă condițiuni foarte favorabile

imprumuturi ieftine amortisaționale cu amortisație de 15—50 ani.

Nu comput înainte nici un fel de remunerație, convertese datorii vechi, de asemenea la dorință anticipez de la mine cheltuelile de intabulare.

Provocându-mă la faptul, că de mai mulți ani la foarte numeroși inși i-am împlinit spre cea mai mare mulțumire a lor trebuințele de împrumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ și proprietari de case, ca în propriul lor interes cu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de împrumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de 4% 4 1/2 și 5% pe lângă amortisare corespunzătoare din capital

Institut de împrumut pe imobile și moșii 220 41—56

Szücs F. Vilmos

ARAD, F6-ut Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi.

ANUNȚ.

Subscrisa îmi iau voia a anunța On. public, că tocmai acum mi-am deschis

„Atelierul meu de modă: de croitorie și de cusut

a tot felul de haine pentru dame

în piața Tököly, Nr. 7 ușa 14 în etagiul I.

Atelierul meu este arangiat în chipul cel mai modern, și primesc comande și din provincie prin postă, pe cari le execut cu eleganță și pe lângă prețuri moderate.

Rugându-mă de spriginul și de încrederea On. public, sunt

Arad, Iulie 1899
358 6—12

Cu deosebită stimă

Lucreția Vucu.

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

(88) 98—

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichș, Bihor, Ciănad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Telefon 135

Telefon 135

I. GELLER

juvelier, Arad,

își recomandă magazinul seu bogat asortat cu obiecte de aur, argint și juvaricale, precum și cu ceasornice pentru bărbați și femei, de cea mai fină calitate.

Primește tot soiul de reparaturi, restaurarea și aurirea recuisitelor bisericicești.

I. GELLER

juvelier

Arad, Andrassy-tér 14.

351 4—5